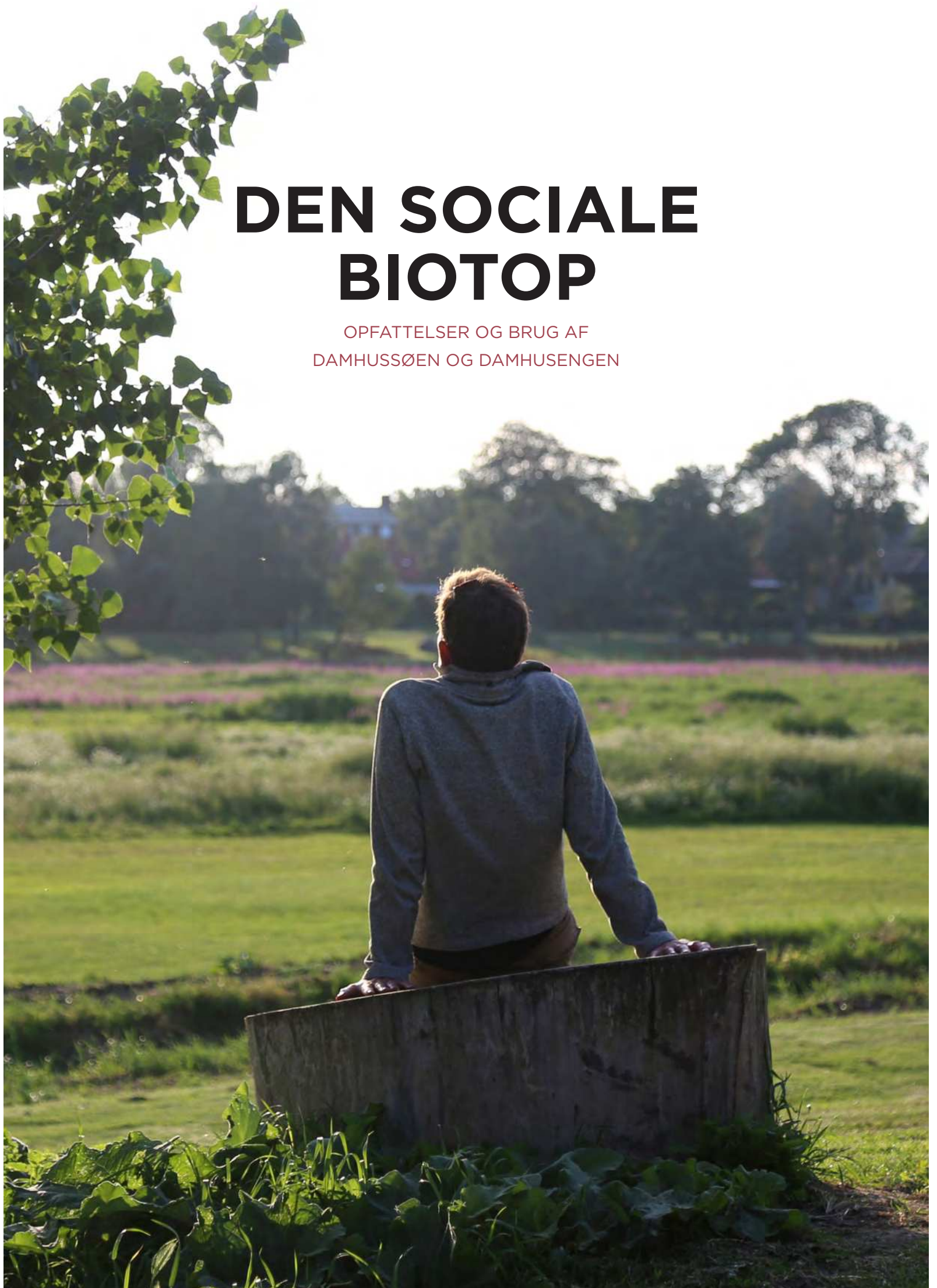

DEN SOCIALE BIOTOP

OPFATTELSESR OG BRUG AF
DAMHUSSØEN OG DAMHUSENGEN

DEN SOCIALE BIOTOP

Opfattelser og brug af Damhussøen og Damhusengen

Denne rapport er udarbejdet af Gemeinschaft for
Teknik- og Miljøforvaltningen, Københavns Kommune

TEKST, VIDEO & FOTOS

Gemeinschaft

GRAFISK DESIGN & ILLUSTRATION

Cecilie Heering

København, august 2015

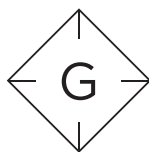
Gemeinschaft

Sankt Gertruds Stræde 5, 5.

1129 København K

www.gemeinschaft.dk

Gemeinschaft er en antropologisk analysevirksomhed
med speciale i hverdagslivet i byer og boligområder.

GEMEINSCHAFT

INDHOLD

Indledning	6
Undersøgelsens formål	8-9
Undersøgelsens metode	10-11
Damhussøen og Damhusengen – et naturområde i København	12-13
Områdets liv og aktiviteter	14-31
<ul style="list-style-type: none">• Optællinger i området• Områdets otte aktivitetsformer• At opleve natur og grønt• At rekreere• At dyrke sin hobby• At lege• At motionere• At dyrke idræt• At være spejder• At lufte hund	
Sameksistens	32-39
<ul style="list-style-type: none">• Gnidninger• Forslag til forbedringer i området	
Opfattelser af området	40-47
<ul style="list-style-type: none">• Områdets tre dimensioner• Naturen• Socialiteten• Identiteten	
Konklusion	48-53
<ul style="list-style-type: none">• Den kollektive fortælling• Områdets repræsentation• Damhusområdet: et vildt-hygge og aktivt naturområde	
Litteratur	54
Bilag	55-62

INDLEDNING

Københavns Kommune arbejder kontinuerligt med at tilpasse byen til klimaændringer. Tilpasningerne tager udgangspunkt i igangværende og kommende udviklinger i klimaet, og der udarbejdes fortløbende nye strategier og forslag til løsninger. Med forekomsten af hyppigere og voldsommere regnskyl arbejder Københavns Kommune med flere og nye former for tiltag, herunder med at inddrage byens grønne områder i skybrudssikringen. Klimasikringen af København foregår inden for rammerne af en overordnet klimaplan frem mod 2025.

Som en del af denne klimaplan skal København i 2025 også være en grønnere by, end den er i dag. Befolknings-tilvæksten i København lægger pres på de grønne områder, og der er derfor brug for flere grønne kvadrater i og omkring byen. Det er kommunens mål, at der skal plantes flere gadetræer og buske og være flere blomster i byrummet, samtidig med at kvaliteten af de allerede eksisterende grønne områder skal højnes. Tanken bag er, at en grønnere by også vil have en positiv indvirkning på borgernes fysiske og mentale helbred, og at byen vil blive mere tryk at færdes i.

I disse planer indgår Damhussøen og Damhusengen (under ét Damhusområdet). Damhusområdet udgør et stort grønt område i byen, og Københavns Kommune vurderer, at Damhusområdet med sit store sø- og engareal rummer et potentiale i forhold til klimasikring. Damhusområdet er derfor en del af kommunens klimasikringsplaner, og forskellige konkrete forslag til, hvordan området skal bruges, har været udviklet.

Kommunens planer har imidlertid ikke fundet opbakning blandt lokalrådets beboere, repræsenteret ved Vanløse Lokaludvalg og Enggruppen, der er en gruppe af lokale borgere, som gennem en årrække har bistået pasning af området, stået for faglige og sociale arrange-

menter i Damhusområdet m.v. Disse repræsentanter for området har forkastet kommunens planer for klimasikring af Damhusområdet og udviklet en alternativ klimaplan. De forskellige planer har været drøftet mellem kommunen og de lokale repræsentanter, uden at der er opnået enighed.

For at komme videre med en klimasikringsplan for området har Københavns Kommune ønsket at få klarlagt, hvilke opfattelser af Damhusområdet der gør sig gældende i lokalområdet, og hvordan området faktisk bruges. Nærværende rapport er en sådan undersøgelse af brugernes opfattelse og brug af Damhusområdet. Rapporten er bestilt af Teknik- og Miljøforvaltningen i Københavns Kommune. Undersøgelsen er en uvildig undersøgelse, der er gennemført uden nogen former for betingelser fra kommunens side.

Rapporten ser først på naturområdets liv og aktiviteter. Den identificerer otte hovedaktiviteter i området, og den beskriver disse aktiviteter. Rapporten ser derefter kort på de gnidninger, der er imellem de forskellige brugergrupper og aktiviteter, og den fremlægger nogle forslag fra brugere til forbedringer i området. Efterfølgende fremanalyseres og beskrives overordnede opfattelser af området. Rapporten beskriver, hvordan brugerne ser på området som natur, og hvordan de ser på området som socialt rum, og den beskriver, hvilke forestillinger brugerne har om områdets identitet. Rapporten afsluttes med overvejelser over, hvordan området præsenteres indadtil blandt brugerne og udadtil mod omverdenen, og hvordan området lader sig repræsentere. Slutteligt drages kortfattet en konklusion om Damhusområdet, der relaterer sig til Københavns Kommunes klimaplaner.

UNDERSØGELSENS FORMÅL

Nærværende undersøgelse er udført efter anmodning fra Teknik- og Miljøforvaltningen i Københavns Kommune.

Undersøgelsens formål har været at undersøge brugernes opfattelser og brug af Damhussøen og Damhusengen.

Undersøgelsens spørgsmål har været:

- Hvordan anvender brugerne området, og hvor opholder de sig primært?
- Hvad er deres forståelse af området og hvilke forhold har især betydning for dem?
- Hvilke mangler og ønsker har de til området?

Undersøgelsens hovedanliggende har således været at tilvejebringe en velfunderet viden om brugernes opfattelser og anvendelse af området, der kan indgå i den videre proces vedrørende udviklingen af området i forbindelse med Københavns Kommunes planlægning af tiltag i relation til klimasikring.

Det er vigtigt at understrege, at undersøgelsen *ikke* har haft til formål at undersøge, om borgere og brugere i lokalområdet er for eller imod Københavns Kommunes forskellige klimaplaner for området – eller for den sags

skyld, om de er for eller imod de alternative planer fremlagt af Vanløse Lokaludvalg.

Damhusområdet er interessant. Det er et naturområde placeret i byens travle liv og støj, og der knytter sig et rigt socialt liv og mange aktiviteter til området, ligesom der gør sig mange interessante opfattelser af området gældende. Alene en beskrivelse af områdets natur kunne gøres til genstand for en hel afhandling, og en beskrivelse af det sociale liv i området kunne gøres til genstand for en anden, og en tredje afhandling kunne beskrive de mangfoldige forestillinger, som et sådant naturområde i en storby fremkalder. Selvsagt vil en undersøgelse som den nærværende ikke kunne berøre alle disse aspekter af naturen, livet og forestillingsverdenen. Der er med andre ord mange forhold, som ikke har fundet indpas i rapporten, selv om de i princippet kunne være interessante. Her må man søge andre og glimrende kilder om Damhusområdet.

UNDERSØGELSENS METODE

Undersøgelsen, der ligger til grund for rapporten, er foretaget i Damhusområdet i juni og juli og begyndelsen af august 2015.

Det metodiske udgangspunkt i undersøgelsen er forankret i den klassiske etnografiske feltstudiemetode, hvor antropologer gennem deres konkrete og længerevarende tilstedeværelse i et område på opsøgende vis indsamler (primært) kvalitative data om mennesker i området. I dette tilfælde disse menneskers opfattelser og brug af området.

I undersøgelsen har vi været i kontakt med omkring 700 borgere. Borgerne er blevet opsøgt på og omkring Damhussøen og -engen, enkeltvis og i grupper. Borgerne har svaret på en spørgeskemaundersøgelse, kortlagt gode og problemfyldte steder samt rangeret forskellige udsagn om området. Herudover har et stort antal borgere ladet sig interviewe om deres opfattelser og brug af området.

Foreninger og institutioner i området er ligeledes blevet kontaktet. Vi har besøgt de foreninger og institutioner, der hyppigt anvender området, samt deltaget i deres arrangementer på Damhussøen og -engen. Eksempelvis har vi observeret og deltaget i løbeture, fodboldspil, bilaugets ugentlige kig til bierne, sejlads på søen og Svanegruppens walk 'n' talk stavgang. Vi har talt med skolelærere og elever, Danmarks Naturfredningsforening, Rødovres Lokalafdeling, Dansk Ornitologisk Forening, Københavns Lokalafdeling, Høslæt-gruppen og Enggruppen. Vi har deltaget ved arrangementer som fx grundlovsaften, kystvandring i området, sankthansaften, cykeltur med Vanløse Lokaludvalg og Københavns Kommunes teknik- og miljøborgmester.

Endelig er bevægelseslinjer og zoner med høj belastning og særlige udfordringer blevet observeret i bestemte tidsintervaller – optællingerne er foretaget ved otte udvalgte steder omkring Damhussøen og -engen.

I spørgeskemaundersøgelsen har vi talt med 339 kvinder og 219 mænd. Respondenterne har en bred aldersspredning, 59 % af respondenterne er over 42 år (se bilag 1). 39 % af respondenterne er fra Vanløse, 12 % fra Valby og 20 % fra Rødovre; resten primært fra Frederiksberg og andre steder i københavnsområdet (se bilag 2). 57 %

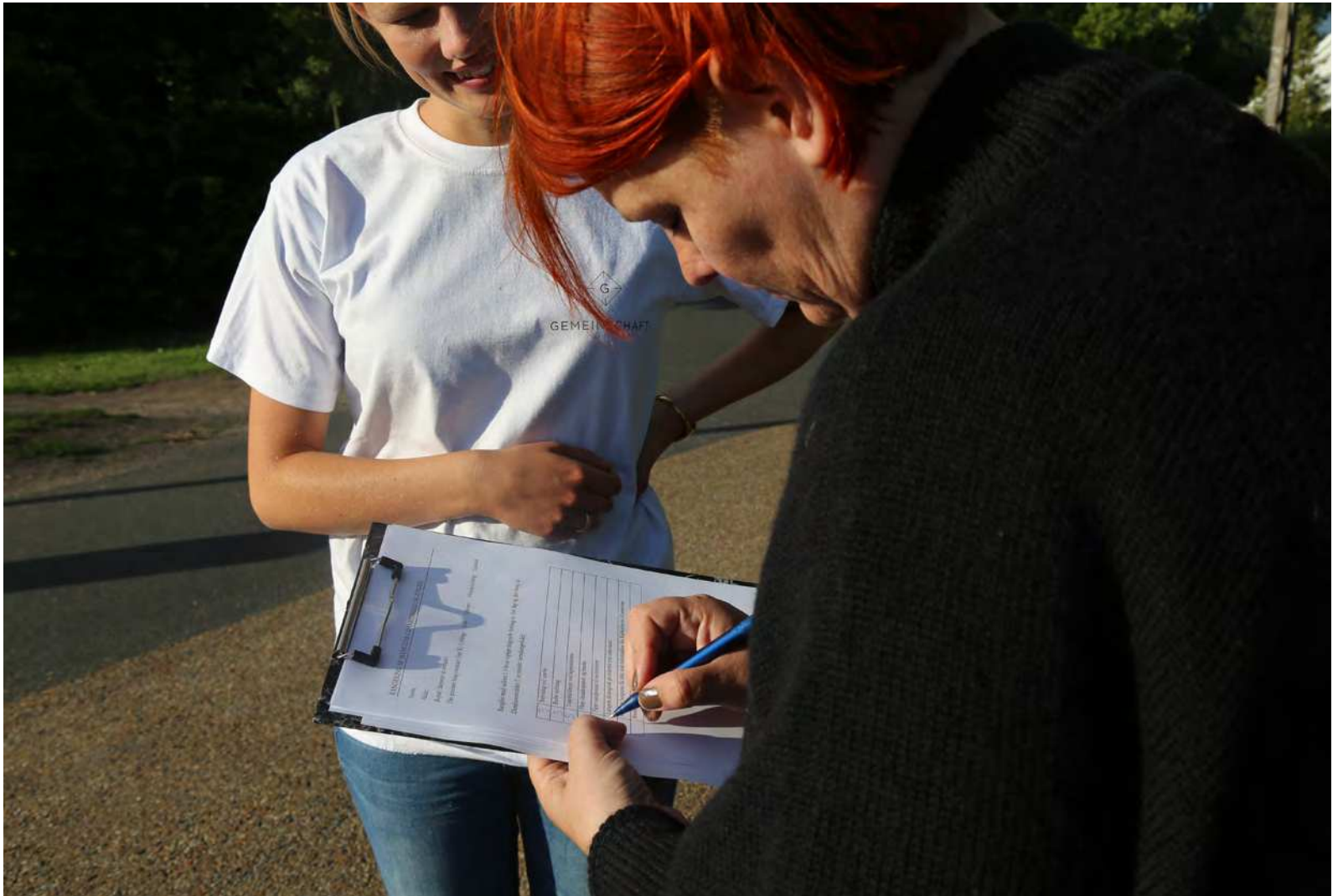
af respondenterne bor inden for en kilometer fra søen eller engen (se bilag 3). Det skal dog bemærkes, at området også har et mindre antal besøgende fra andre steder i Danmark.

Fakta om dataindsamlingen

350 timer i felten med deltagerobservation og interviews i dag- og aftentimer
9 deltagelser i arrangementer
10 besøg hos foreninger eller institutioner
558 spørgeskemaer
26 dybdegående interviews
50 kortere interviews
5 gruppeinterviews
3 videointerviews
36 udfyldte områdekort med markering af gode og problemfyldte områder
12 rangeringsøvelser
1 workshop

Det skal noteres, at årstiden for gennemførelse af undersøgelsen kan have en vis betydning. Der er fx et andet liv at observere om sommeren end om vinteren (om end der har været tale om en regnfuld juli). Sommerferien betyder fx også færre skoleklasser i området. Dette har været et vilkår for undersøgelsen. Og vilkår vil der være for alle undersøgelser. Tidspunktet for undersøgelsen vurderes dog ikke at have haft signifikant betydning for undersøgelsens generelle resultater.

Endelig skal det nævnes, at undersøgelsens mange samtaler og interviews er blevet optaget eller noteret, indført i logbøger efter dagens feltarbejde ved siden af fotos, korttegninger m.v. og siden transskriberet. Dette har muliggjort, at der efterfølgende kunne udskrives mange og lange citater med områdets brugere, hvor de tilkendegiver deres opfattelser og synspunkter om dette og hint. Rapporten kan selvsagt kun rumme et beskedent udvalg af disse tilkendegivelser. De udvalgte citater er *repræsentative* citater, der udtrykker mange brugeres opfattelser og synspunkter. Citatet fra den enkelte bruger udgør således en slags kondensering eller syntese af flere brugeres opfattelse og har derfor en generaliserbar værdi i undersøgelsen. Alle citater er anonymiserede med undtagelse af repræsentanter fra foreninger og institutioner.v

DAMHUSSØEN OG DAMHUSENGEN

- ET NATUROMRÅDE I KØBENHAVN

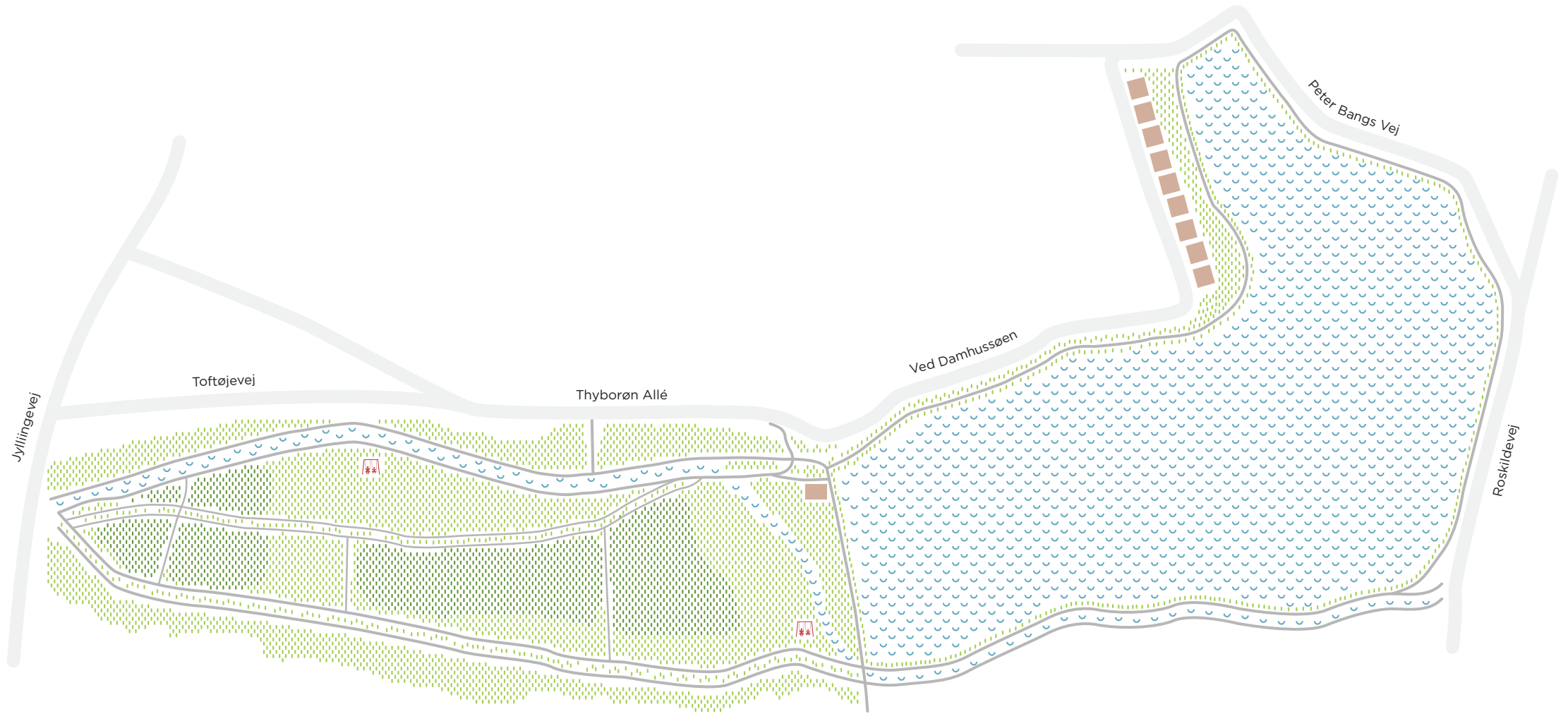
Samlet set er Damhussøen og -engen et 85,7 hektar stort og vildt naturområde, som ligger kilet ind mellem den københavnske bydel Vanløse i øst og Rødovre Kommune i vest, mens de travle indfaldsveje, Jyllingevej og Roskildevej i kanten af Valby, indrammer området mod nord og syd. Damhussøen blev anlagt i 1850'erne og Harrestrup Å, der tidligere løb gennem Damhussøen, blev i 1938 lagt i en rende med tilstødende dæmninger i den østlige side af engen. Området blev i forlængelse heraf anlagt som offentlig park i 1939-1941 og har været et fredet område siden 1966.

I den sydlige ende af Damhusområdet ligger Damhussøen, der med undtagelse af en fugleø byder på et åbent udsyn. Langs søen står der træer hele vejen rundt, og de nærmeste private villagrunde ligger cirka 10 meter fra søens kant – kun en asfalteret gå- og cykelsti adskiller grundene fra søen. På søens østlige og sydlige side er der

nyopstillede bænke, og på et græsstykke mellem søens sydlige kant og den trafikerede Roskildevej har en større flok af gæs og måger nærmest fast tilholdssted. Nord for søen ligger Damhusengen, som er et stort, aflangt græsareal med en våd blomstereng på midten. Rundt om engen er der en anlagt grussti, og lege- og grillpladser, fodboldbaner og udendørs motionsfaciliteter er spredt ud over det åbne område. Engen og søen adskilles af Damhusdæmningen, en asfalteret gå- og cykelsti, som fungerer som hovedfærdselsåren i området, da stien forbinder København og Rødovre. I den ene ende af stien ligger den velbesøgte Café Damhuskanten, som sælger is, kaffe og parisertoast.

Grøndalsparken, Krogebjergparken og Vigerslevparken ligger i gåafstand fra søen og engen, og via den anlagte supercykelsti er der nem adgang til Vestvolden, Utterslev Mose og Kagsmosen.

- Bolig / café
- 🏠 Legeplads
- 🌿 Højt græs
- 🌱 Græsplæne
- 🌊 Sø

OMRÅDETS LIV OG AKTIVITETER

På en varm sommerdag indtages engen af legende børn, unge fodboldtrænende piger og drenge, hundelufteren på sin vanlige rute og den sollystne kvinde, der med tæppe og picnickurv er parat til at nyde vejret i rolige og grønne omgivelser. Alt imens engen indtages, fortsætter aktiviteten på stien omkring engen sin normale gang med cyklister på farten, løbere med musik i ørerne og motionisterne, der tager et par armstræk og balanceøvelser ved motionsredskaberne. Følger man løberen på den gængse runde om eng og sø, vil man se bænken optaget af hobbyfotografen, der er ude for at fange søen i det rette lys, parret, der deler en pizza og sodavand, eller kvinden, der har medbragt bog og madpakke til en eftermiddagsstund med blik til vandet. Når man ned til Ålekistevej, finder man med garanti et par børn i vandkanten med hånden fuld af brødkrummer, der begejstret kaster krummerne af sted til søens permanente gæster, ænderne. Oppe ved ishusemmer det af aktivitet. Børnefamilierne kommer for at få en is, ældre mødes over en kaffe, mens de unge solbadende kvinder køber en vand, før de finder en plads på den tilstødende plæne. Her på eftermiddagen omdannes cafeområdet til et sandt epicenter af motion og trafik, hvor løbere og cyklister myldrer forbi som del af deres runde eller turen hjem fra arbejde. På en kølig og regnfuld sommerdag kommer kun de få og faste brugere af området, og cyklisterne farer forbi i høj fart. Damhusområdet henligger øde og aktivitetsløst.

Optællinger i området

Som offentligt naturområde tiltrækker Damhusområdet generelt en lang række brugere, som alt efter årstid, vind og vejr og tidspunkt på dagen bruger området til forskellige aktiviteter og med forskellige formål for øje.

En optælling lavet af Københavns Kommunes Center for Trafik og Byliv fra en solrig tirsdag i juni 2013 viser,

at der kl. 10-18 kom 273 fodgængere gående til engen og 460 cyklister til engen, og at der var 540 ophold på engen. En optælling ved Damhusdæmningen lavet tirsdag den 16. juni 2015 viser, at der kl. 7-19 har været 675 fodgængere, 449 løbere og 3203 cyklister på gå- og cykelstien.

Den gennemsnitlige bruger af Damhusområdet kommer et par gange om ugen i en varighed af cirka 1-2 timer pr. besøg (se bilag 4 og 5). Brugere ankommer primært til området gående, og området anvendes både alene og i selskab med andre.

Også foreninger og institutioner i lokalområdet benytter Damhusområdet flittigt i deres aktiviteter. Børnehaverne i området benytter især legepladserne på Damhusengen som et yndet udflugtsmål i hverdagen, mens skolerne (i forlængelse af skolereformen), benytter engen som et ekstra klasseværelse til både læring og motion.

Foruden den hverdagsprægede brug er der også festlige arrangementer i Damhusområdet. Der er søndage med musik og optræden ved Café Damhuskanten i sommermånederne, et Musik på Engen-arrangement i august, en såkaldt ryd-op-dag med Danmarks Naturfredningsforening og Damhustræf i september, hvor borgere kan møde foreningerne i området.

Områdets otte aktivitetsformer

Menneskers aktiviteter kan ligesom vejret være svære at forudsige. Men gennem observationer, spørgeskemaer og interviews kan man kortlægge borgernes aktiviteter i Damhusområdet.

Med baggrund i kortlægninger af borgernes brugsmønstre er mere end 30 forskellige aktiviteter i Damhusområdet noteret og observeret.

I en rapport udarbejdet af Forskningscentret for Skov og Landskab¹, der handler om vurderingen af vigtigheden af forskellige aktiviteter i en række større byers (herunder Københavns) grønne områder, blev der oplyst otte hovedaktiviteter. De aktiviteter, der er noteret og observeret i Damhusområdet, kan i tilpasset form lejes omkring disse otte hovedaktiviteter:

- At opleve natur og grønt
- At rekreere
- At dyrke sin hobby
- At lege
- At motionere
- At dyrke idræt
- At være spejder
- At lufte hund

Aktivitetsformerne er naturligvis ikke eksklusive: Man kan fint både det ene og det andet under ét og samme ophold i Damhusområdet eller den ene dag bruge området på én måde og dagen efter til en anden aktivitet. Eksempelvis kan en bruger passe bier den ene dag og tage på legepladsen med sine børn den næste. Men for overblikkets skyld giver det god mening at sortere og kategorisere de mange forskellige aktiviteter i hovedkategorier.

I de efterfølgende beskrivelser af de otte hovedaktiviteter i Damhusområdet indledes med et foto af aktiviteten, hvorpå følger et kort oprids af aktivitetens karakter og omfang. Herefter følger en skildring af, hvordan aktivitetsformen i praksis udfoldes, og hvad typiske udøvere af aktiviteten udtaler. Endelig angives det på et kort, hvor aktiviteten primært finder sted.

¹ *Rekreativ brug af byens grønne områder*. 2006. Park og Landskabsserien nr. 31. Udarbejdet af Stine Holm og Christine H. Jakobsen, Forskningscentret for Skov og Landsskab.

At opleve natur og grønt er aktiviteter, hvor de sansmæssige oplevelser i naturen er i fokus, såsom at lytte til fuglefløjt, dufte til blomster og mærke jorden under fødderne. Naturen i Damhusområdet opleves og nydes af en bred aldersgruppe, men hvor det primært er ældre, som er i området i formiddagstimerne, er det i eftermiddagstimerne særligt børnefamilier, som kommer til området for at opleve naturen. For mange ældre er det at opleve naturen og det grønne i Damhusområdet en del af deres daglige eller ugentlige rutine, mens børnefamilier kommer i området mere lejlighedsvist.

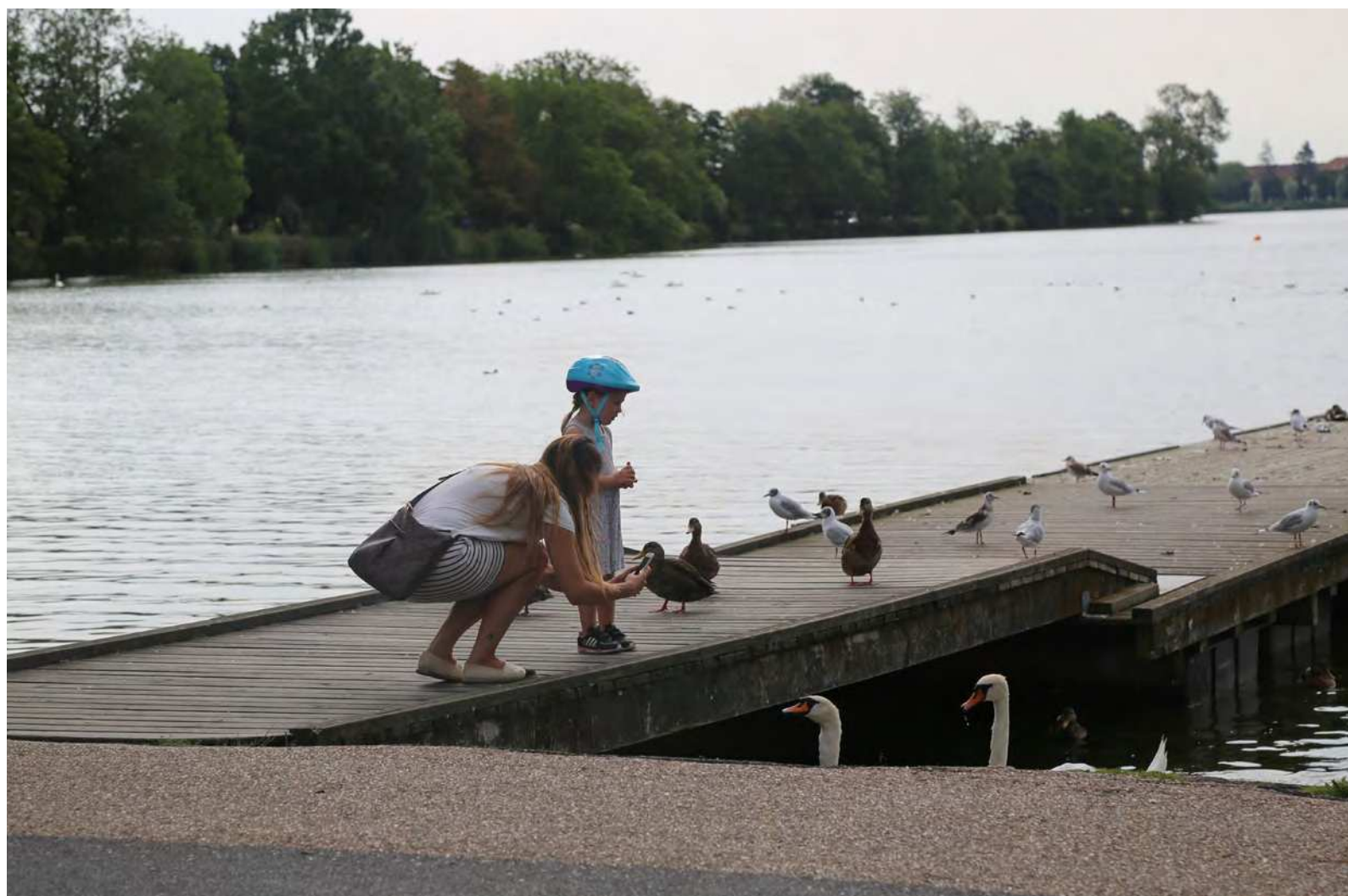
Midt ude på engen i den våde blomstereng går et ældre ægtepar rundt. Kvinden har en farverig buket engblomster i hånden, og de har begge gummistøvler på. På den blå himmel kommer to viber flyvende, og det ældre ægtepar stopper op for at følge dem med øjnene. Nede ved søen står en mand og kigger på en svane, som svømmer sammen med sine ællinger. En kvinde kommer hen til manden, og de taler om, hvornår ællingerne blev født.

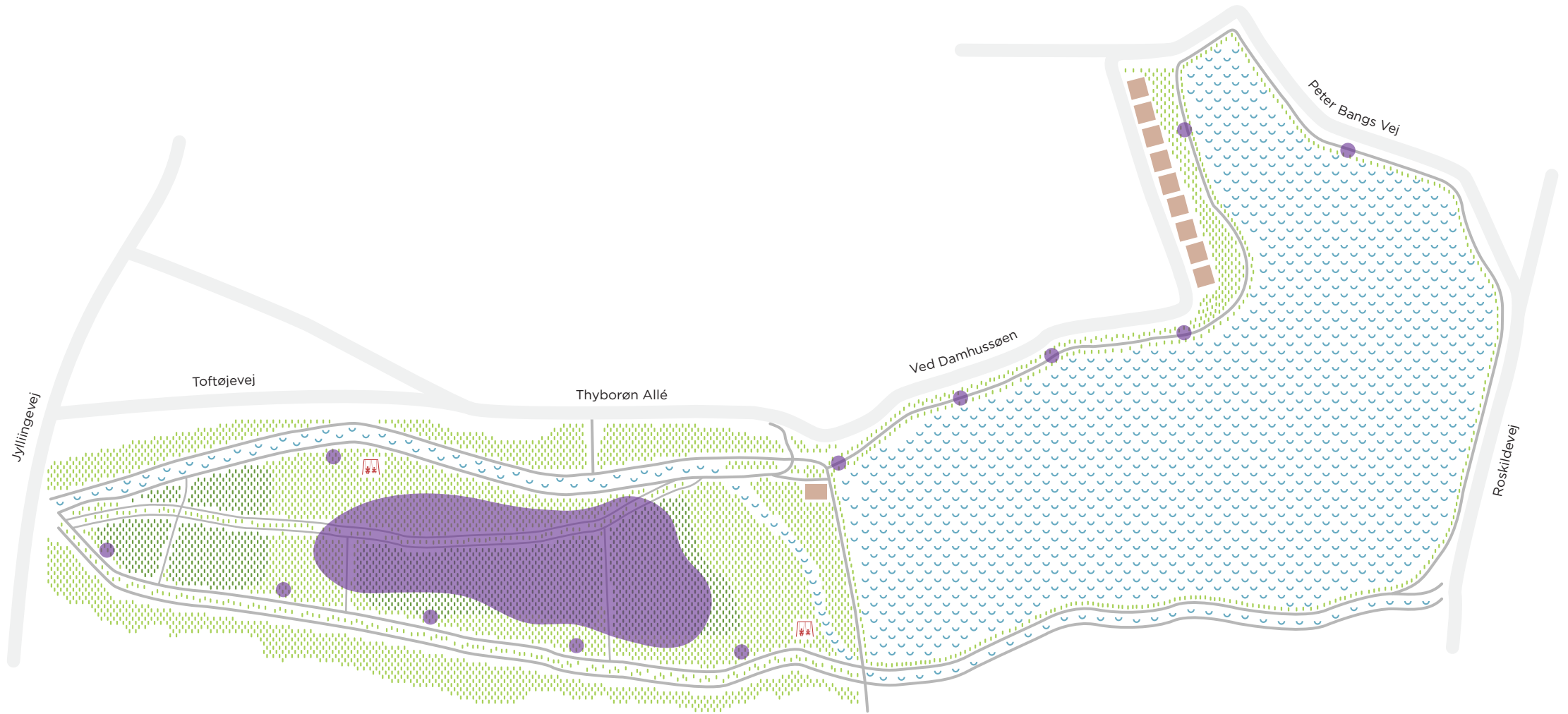
Man kan blive ved med at gå, og man ser hele tiden noget forskelligt og dufter noget forskelligt.

Erik, 32 år

Det gode ved at gå hver uge er, at man kan følge med i årstidernes gang. Det er jo fantastisk at have sådan et naturområde så tæt på byen.

Inge, leder af Svanegruppen

- Bolig / café
- Legeplads
- Aktivitet
- Højt græs
- Græsplæne
- Sø

At rekreere indbefatter ønsket om at være alene og have ro til eftertanke og fordybelse. Dette kan bl.a. gøres ved at sidde på en bænk og slappe af og nyde solen. I Damhusområdet er det særligt unge under 30 år og ældre over 70 år, som værdsætter ro og rekreation, og begge grupper opholder sig typisk i området i 1-2 timer. Unge under 30 år, der bruger området til rekreation, er der primært i weekenden, og ældre over 70 år er der typisk i formiddagstimerne på hverdage.

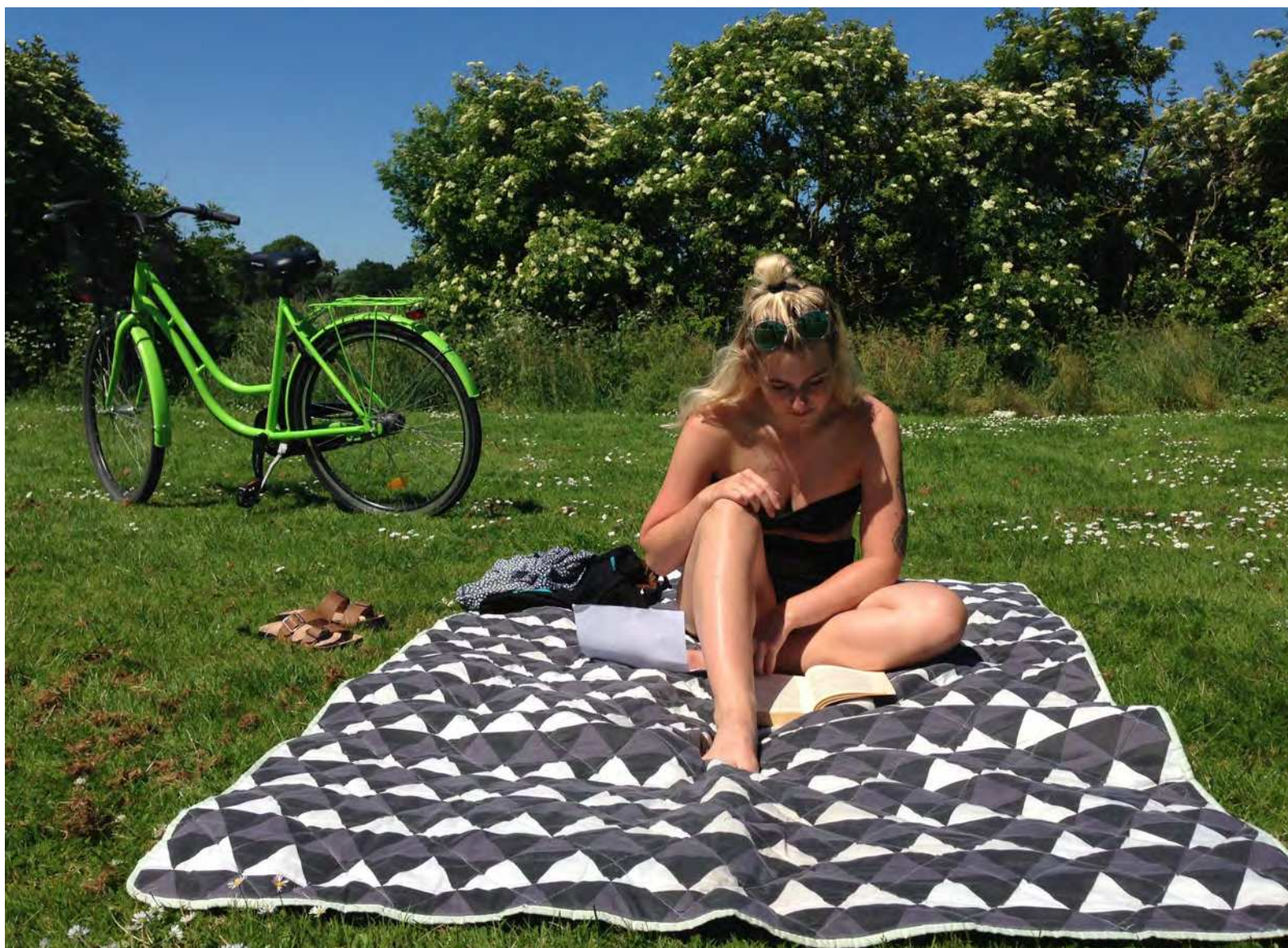
Bænkene langs søen er indtaget af enlige brugere, der med en medbragt kaffe eller sodavand sidder i stilhed og skuer ud over søen. Bag enkelte af dem er parkeret en cykel, der signalerer, at de gør et kortere eller længere ophold på vej til eller fra noget. For andre er rekreation solbadning på den sydlige del af engen, hvor roen nydes på medbragte vattæpper og med en bog.

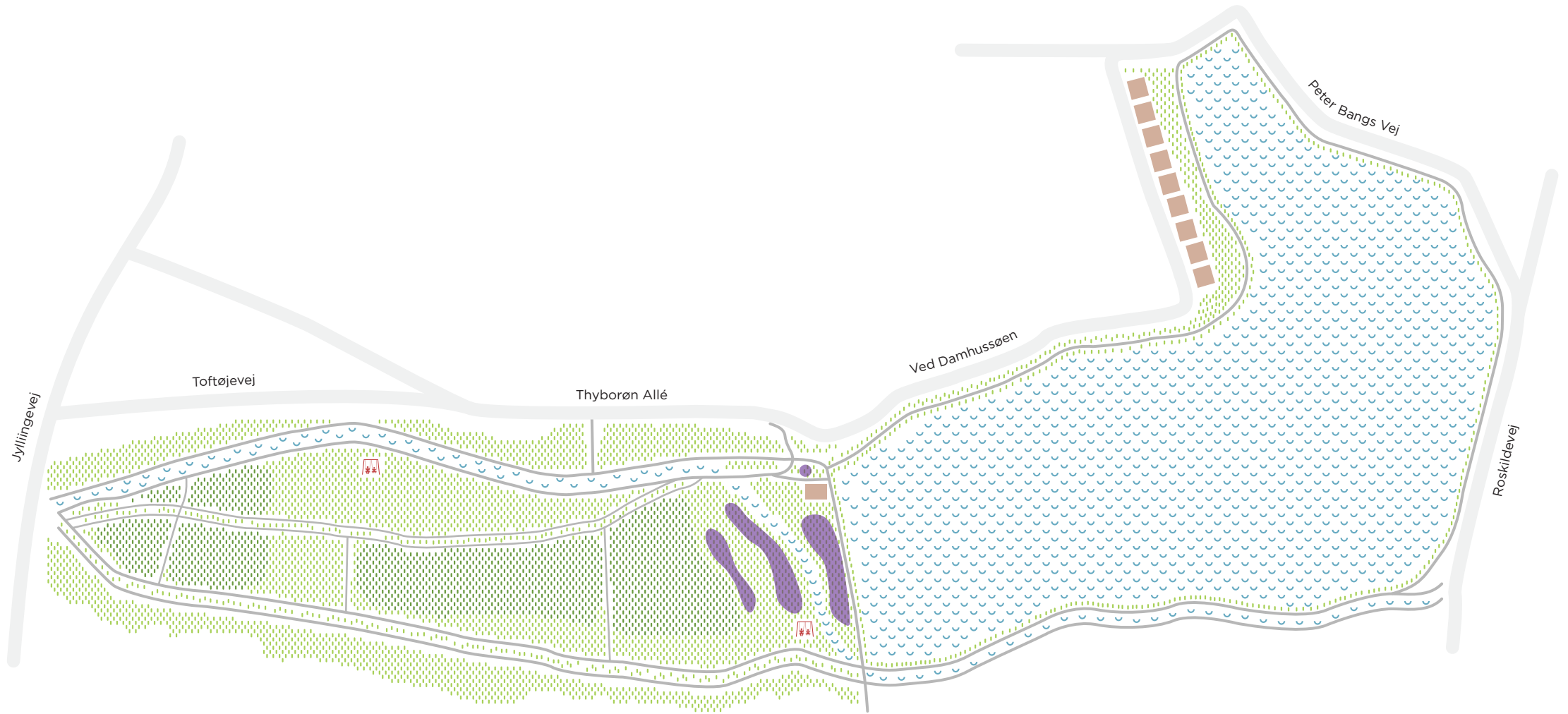
Jeg kan godt lide at sætte mig herover på en bænk, når det er godt vejr. Så tager jeg en picnicurv og en god bog med, og så nyder jeg bare solen og naturen.

Karen, 65 år

Jeg løber eller cykler ikke i området som så mange andre – jeg kommer her mest for at få en is eller hygge mig på et tæppe med picnic.

Ida, 35 år

- Bolig / café
- Legeplads
- Aktivitet
- Højt græs
- Græsplæne
- Sø

At dyrke sin hobby kan bl.a. være at fotografere naturen, avle bier eller fange sommerfugle. Det er primært midaldrende, der dyrker hobbyer i Damhusområdet, som på grund af deres arbejde typisk befinder sig området i de sene eftermiddagstimer eller først på aftenen. Aktiviteterne kan foregå både i grupper og enkeltvis og strækker sig typisk over 1-2 timer.

I løbet af hele året – og særligt i sommerhalvåret – danner Damhusområdet ramme for mange forskellige hobbyprægede aktiviteter. Søens og engens plante- og dyreliv tillader forskellige aktiviteter, der på hver deres måde kræver udstyr og en særlig interesse. I fiskesæsonen bliver de markerede fiskepladser rundt om søen fyldt med lystfiskere med deres fiskestænger, udstyrskasser og spande, i håb om at dagen byder på fangst. Ornitologerne benytter området hele året og færdes både ved søen omkring 'fugleøen' og midt på engen, hvor de med deres kikkert følger med i områdets fuglebestand og yngleperioder. Udstyret med både kamera og kikkert kommer amatørfotografer til området for at indfange områdets visuelle udtryk. Med kameraet om halsen er

de parat til at indfange billeder, når lyset og stemningen er perfekt. Bag ved Damhuskanten udspiller endnu en særlig hobbyaktivitet sig. Længst nede i venstre hjørne bag indhegning finder man fire hvide bistader, der passes af Damhusengens Bilaug. Bilauget mødes en gang om ugen, hvor staderne tilses, og produktionen af honning noteres. Fritids- og Sejlklubben, som er nabo til Damhusengens Bilaug, er mødested for unge drenge og piger, når vejret tillader en tur i optimistjollerne på søen.

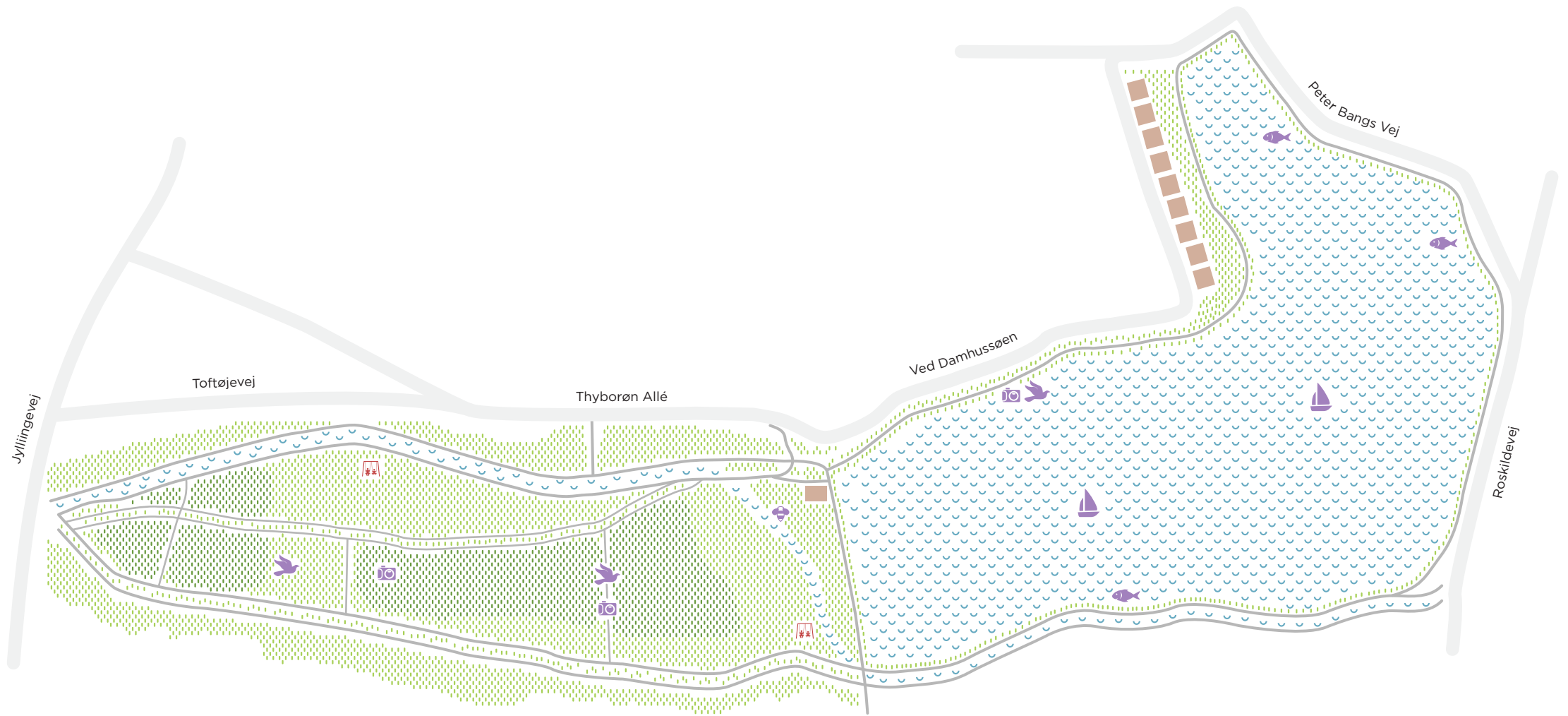
Vi har alle vores forskellige aktier i forhold til området. Vi vil gerne fiske, mens ornitologerne gerne vil se på fugle, og biologerne gerne vil udforske flora og fauna. Men hvis vi kunne bestemme, ville vi selvfølgelig gerne have større fiskeplads.

Carsten, bådkontrollant i lystfiskerforeningen

Det er hyggeligt at lære folk at kende, som man bor ved siden af, men som man ellers ikke ville snakke med. Nu kan vi mødes over vores fælles interesse for bierne.

Inger, medlem af Damhusengens Bilaug

- Bolig / café
- ⛶ Legeplads
- Aktivitet
- ▤ Højt græs
- ▦ Græsplæne
- ☪ Sø

At lege indebærer dels brug af legefaciliteter og dels spontan leg. Sidstnævnte kan fx være at kaste sten i vandet, klatre i et træ, kælke eller deltage i en sneboldkamp. Institutioner og dagplejemødre anvender legefaciliteterne i Damhusområdet i formiddagstimerne, og i eftermiddagstimerne indtages legefaciliteterne af børn, som har trukket deres forældre med.

Legepladserne på engen er populære og benyttes hele året rundt af både børnefamilier, legekammerater, mødregrupper og institutioner. Ved legepladsen mod syd bolttrer børn sig i legepladsens mange kroge og redskaber. Forældre og pædagoger holder øje med børnene fra en af bænkerne på pladsen, mens der drikkes en kop kaffe fra kiosken eller snakkes med en af de andre voksne. Flere af børnene leger tagfat og løber skiftevis mellem legepladsens installationer og op på volden, der omkranser legepladsen. Nede ved søen er en dreng sammen med sin mor i færd med at sætte en lille fjernstyret båd i vandet. Flere børn stopper op og kigger på, mens han styrer båden rundt om bådebroen.

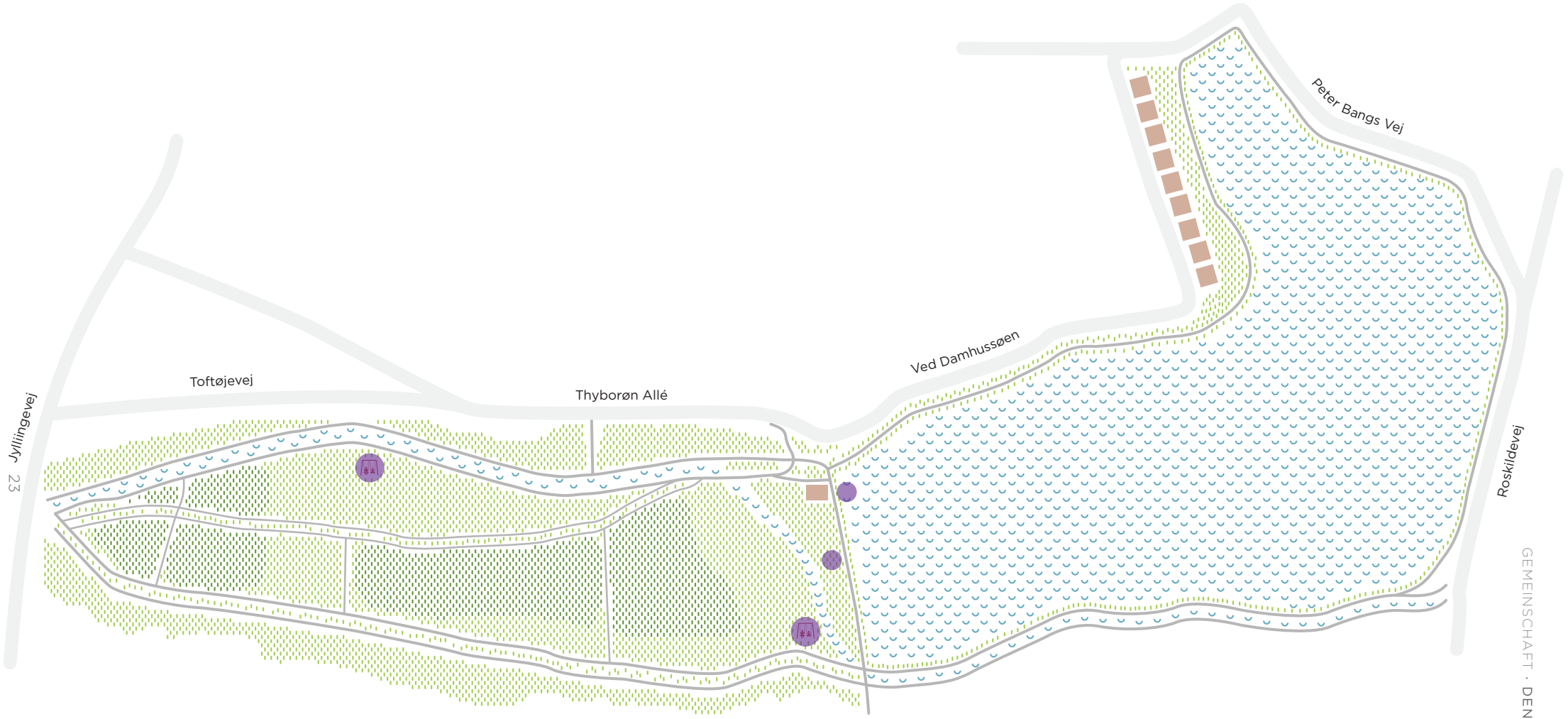
Det er faktisk første gang, vi er her med børnene, selv om vi kommer fra Rødovre. Men det er et dejligt sted, og her er masser af muligheder for børnene.

Hiba, 44 år

Vi er her tit om sommeren – vi bor lige rundt om hjørnet herfra. Så spiser vi en is og går bagefter herover og leger på legepladsen. Her kan min søn lege frit, og jeg skal ikke bekymre mig om trafik.

Mads, 34 år

Jyllingevej
22

Toftøjevej

Thyborøn Allé

Ved Damhussøen

Peter Bangs Vej

Roskildevej

- Bolig / café
- Legeplads
- Aktivitet
- Højt græs
- Græsplæne
- Sø

At motionere er gåture, løb, cykling, styrketræning samt forskellige former for træning med fokus på at være i form. Motion kan udøves alene, hvilket det i høj grad gøres i de tidlige morgentimer, sene eftermiddagstimer eller først på aftenen. I Damhusområdet er løb den primære motionsaktivitet, der hyppigst udøves af brugere i alderen 20-50 år.

Kommer man cyklende ind fra krydset ved Ålekistevej og Roskildevej og drejer ind på stierne på Vanløse-siden af søen, bliver man med det samme mødt af en heftig aktivitet. Løbere, cyklister og vandrere zigzagger forbi hinanden i hver deres retning og i hver deres tempo. I overhalingssporer ligger racercyklisten, der med udstyret i orden og i højt tempo ufortøvet forsøger at undvige andre cyklister, alt imens de skal passe på ikke at kolliderer med løbere og fodgængere i stiens modsatte spor. En

forbipasserende løber tjekker sin præstation på løbeuret, hvorefter hun igen vender blikket mod underlaget og fortsætter sit løb. Oppe ved motionsredskaberne på engen finder man andre løbere, der tager en træningssekvens med balance og styrke på deres rute rundt om engen.

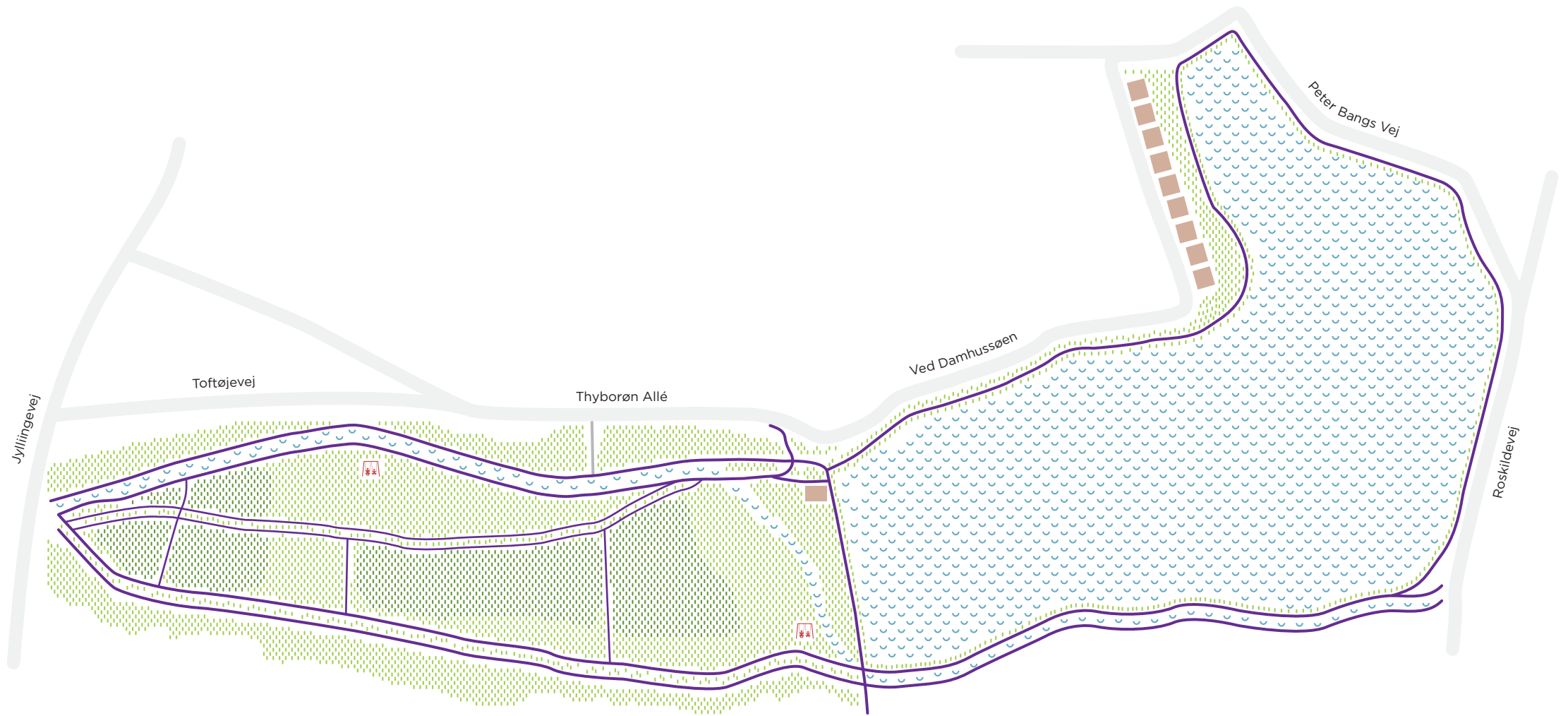
Jeg løber rundt om engen flere gange om ugen. Jeg ville også gerne løbe rundt om søen, men jeg har dårligt knea, så jeg kan desværre ikke løbe på asfalten.

Gashan, 56 år

Man skal hele vejen rundt. Det særlige ved søen er, at man ikke kan skyde genvej. Hvis man kommer her, har man bevidst valgt at være aktiv.

Kim og Anne Louise, 29 og 24 år

- Bolig / café
- Legeplads
- Aktivitet
- Højt græs
- Græsplæne
- Sø

At dyrke idræt relaterer sig til boldspil og sportslige aktiviteter, der udøves i fællesskab, og hvor store græsarealer er vigtige for at kunne udfolde idrætten. På Damhusengen er et særligt område med fodboldbaner tiltænkt idrætsaktiviteter. Fodbold er blandt de hyppigste idrætsaktiviteter på Damhusengen, da klubber anvender banerne til træning. Dette er da også årsagen til, at netop denne aktivitet er meget sæsonpræget. Idrætten foregår typisk kun få timer ad gangen enten sidst på eftermiddagen eller først på aftenen.

Fodboldbanerne midt på engen er attraktive for mange af de unge fodboldinteresserede drenge og piger i området. I løbet af træningssæsonen er der masser af aktivitet på banerne med op mod ti forskellige hold, der træner i løbet af ugen. Uden for sæsonen bliver banerne også

brugt af unge, der kommer i par eller små grupper for at sparke på mål og spille lidt 'hyggebold'. Institutionerne og fritidsklubberne ses ofte i området og især nede på engen, hvor der spilles både rundbold og fodbold, når skemaet og vejret tillader det. En junieftermiddag er et par drenge nede og spille amerikansk fodbold.

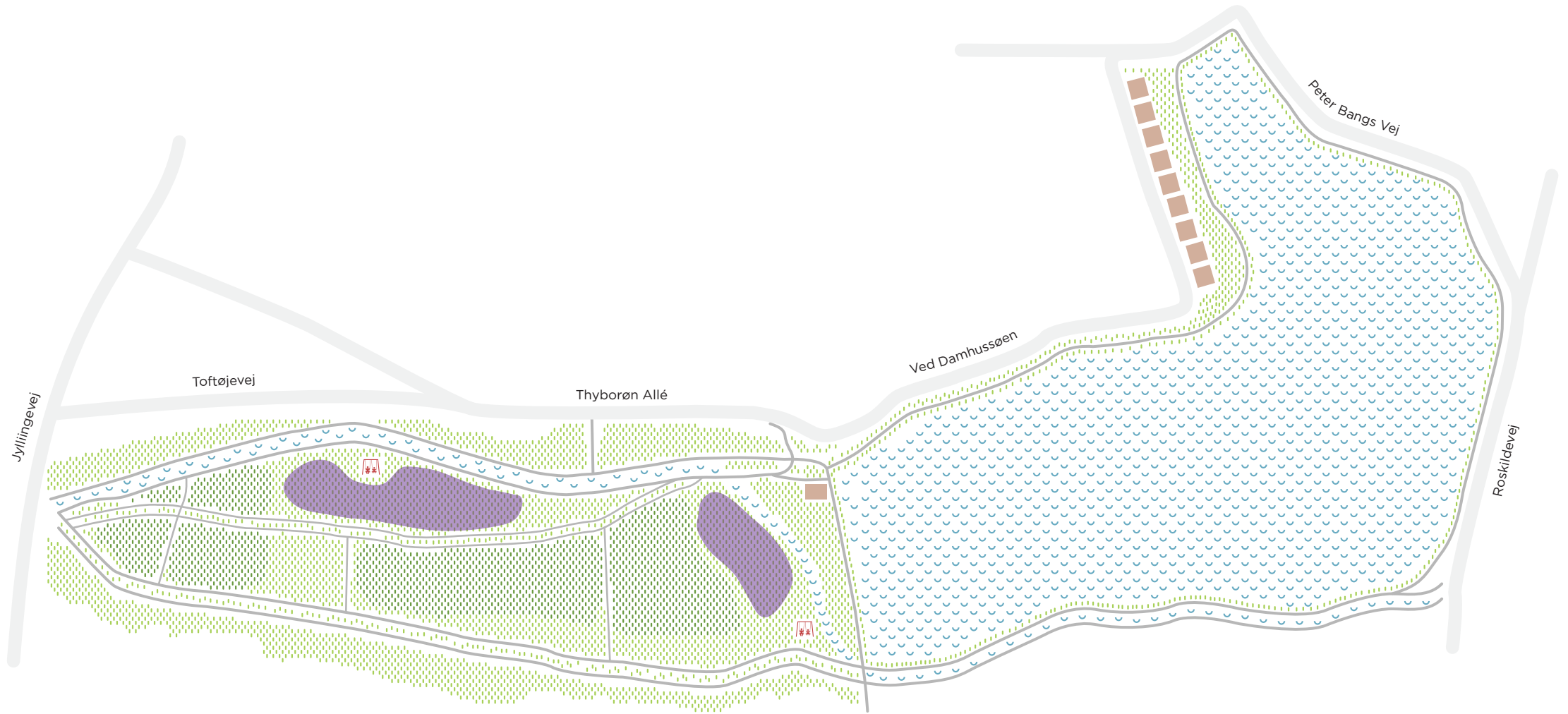
Det er fedt at spille fodbold på engen, men det høje græs kan godt være lidt irriterende.

Luise, 17 år

Der er så åbent, at der er plads til alle. Børnene i den ene ende, fodbold bernede, hunde inde på midten.

Kenneth, fodboldtræner i Vanløse IF

- Bolig / café
- ☒ Legeplads
- Aktivitet
- ▤ Højt græs
- ▦ Græsplæne
- ☾ Sø

At være spejder indbefatter aktiviteter, der relaterer sig til at lære at overleve i det fri, fx træning i at lave bål og orienteringsløb. Også denne aktivitetsform er sæsonbestemt og særligt knyttet til sommerhalvåret. Spejdergrupper i lokalområdet bruger primært engen til leg og andre aktiviteter, når de har brug for større udendørsarealer, og de er der typisk først på aftenen.

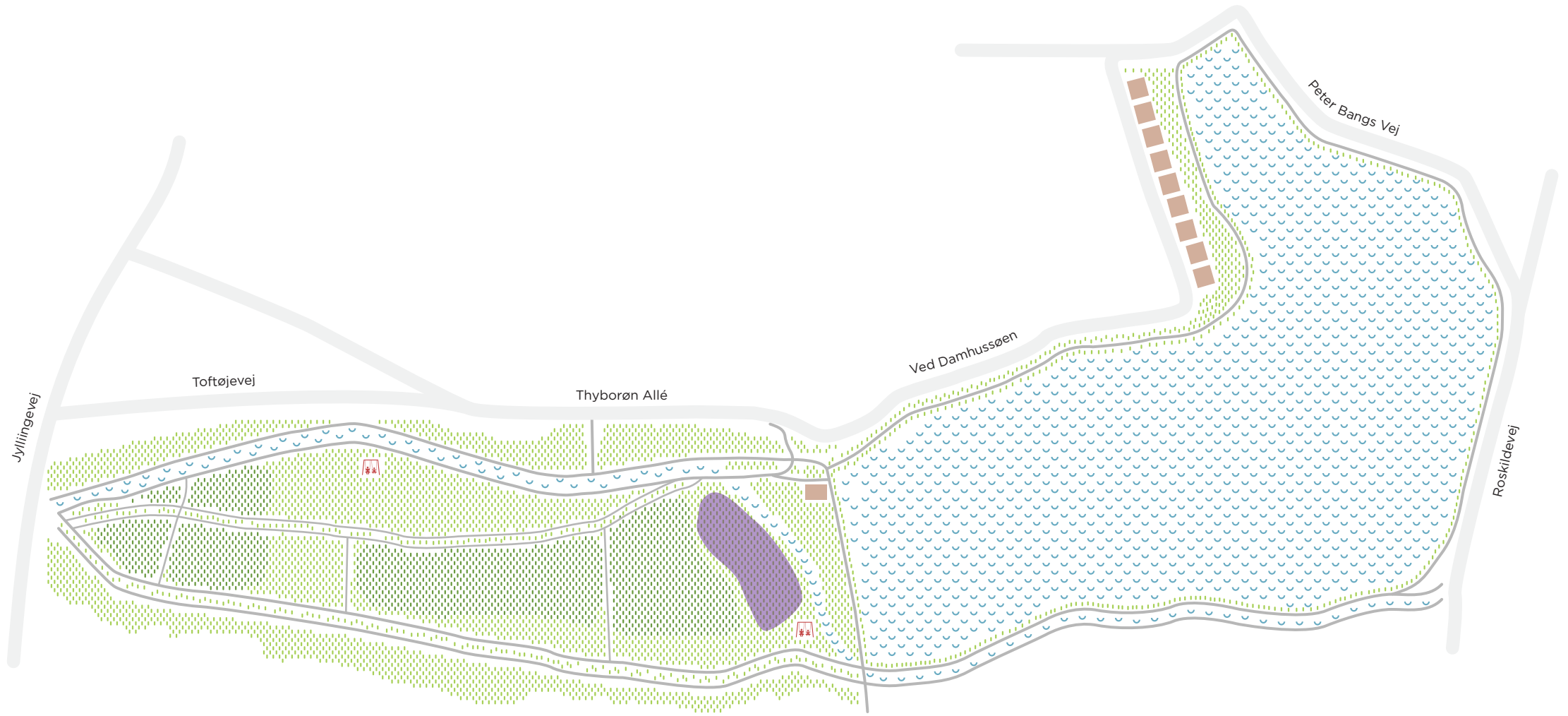
I den sydlige del af engen ved siden af legepladsen er der samlet cirka 20 FDF-spejdere, som er i færd med at gøre klar til et kombineret orienterings- og knobløb. De

fleste børn er i skolealderen, og de få voksne forsøger at holde styr på flokken. Nogle børn fra legepladsen stopper op og kigger på. En af de voksne pifter højt, og med ét fordeler de blåskjorteklædte børn sig ud på hele engen.

Vi bruger også nogle gange andre parker, men Dambusengen er større og mere åben – man kan bedre overskue børnene her.

Emil, kredsleder for Vanløse FDF

- Bolig / café 🏠 Legeplads ● Aktivitet
- ▤ Højt græs 🌿 Græsplæne 🌊 Sø

At lufte hund inkluderer også træning og leg med hund. I Damhusområdet er det tilladt at lade hunde løbe frit i den nordlige del af engen, om end de fleste hunde også løber frit i engens sydlige del. Tidsrummet, hvor hundeluftningen foregår, afhænger af hundeejernes alder. Hundeejere, hvoraf der er mange pensionister, har gerne to daglige ture, én om formiddagen og én sidst på eftermiddagen. Hundeluftning er en aktivitetsform, der er konstant året rundt og ikke afhængig af vind- og vejrforhold.

Hvad enten solen skinner fra en skyfri himmel, eller om det er regn, vil man møde hundeluffere på engen. Med en hundepose i baglommen og en hundesnor i hånden slentrer de rundt imellem stierne midt på engen og på de klippede baner i kanten af engen. Nogle hundeejere stopper op og snakker med hinanden, når deres hunde mødes og ser hinanden an. Andre ender med at følges rundt i området, hvis deres hunde har fået særlig god kontakt. Fuglene tiltrækker stor opmærksomhed fra hundene, og af og til hænder det, at en hund jager gæs, mens hundeejeren får et bekymret udtryk i ansigtet.

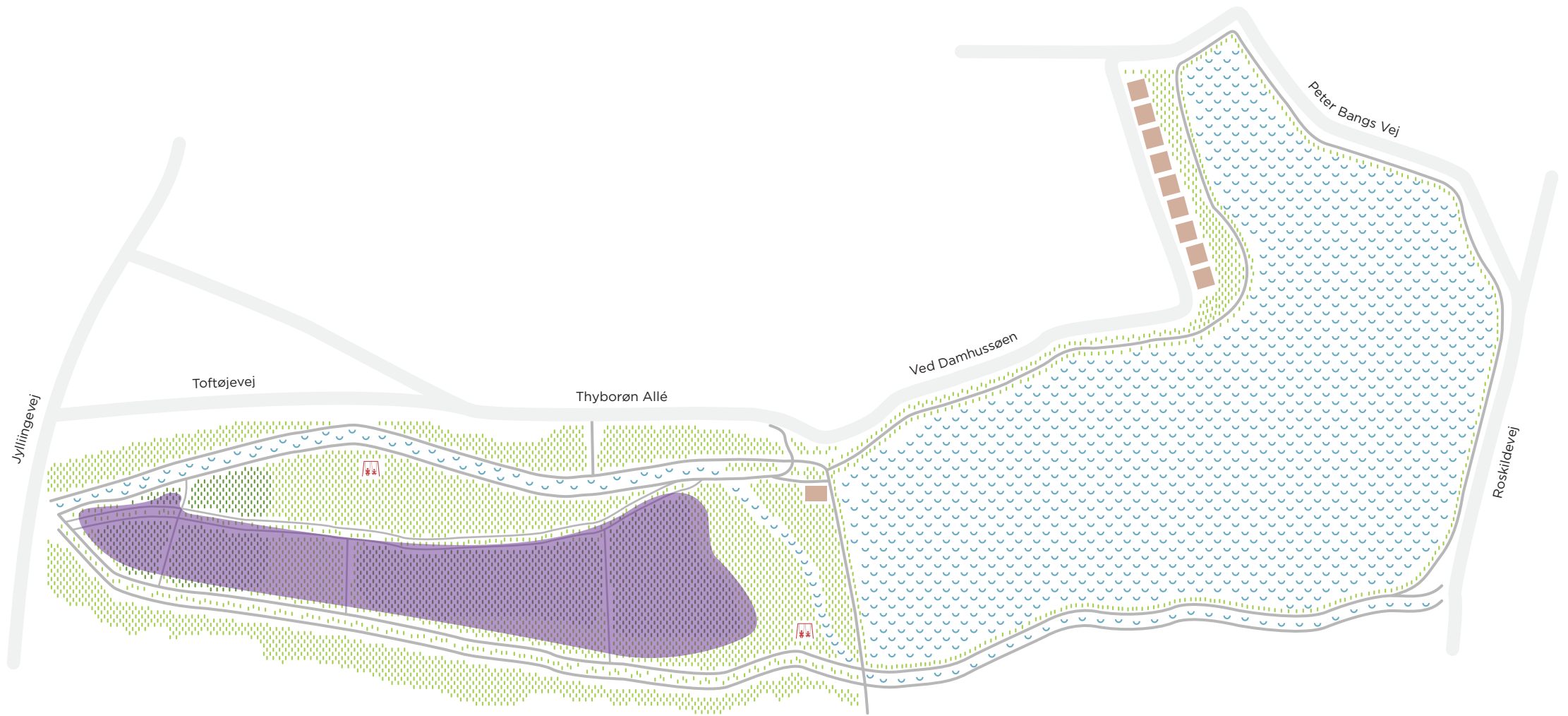
Her er hyggeligt, og det er dejligt, at man må have hunden løs her. Det må man ikke alle steder i Vigerslevparken, som jeg også bruger.

Miriam, 41 år

Alle lokale bruger området – man møder andre mennesker her. Der er bl.a. en improviseret hundeluffegruppe om morgenen.

Ingrid, 63 år

- Bolig / café
- Legeplads
- Aktivitet
- Højt græs
- Græsplæne
- Sø

SAMEKSISTENS

Damhusområdet har generelt en almindelig og problemløs sameksistens mellem brugerne af området. Aktivitetsformerne udfolder sig almindeligvis side om side i skønneste uorden: Der løbes, der fiskes, der gås med hund, der samtales på bænke, der spilles fodbold etc. uden problemer. Som i mange andre park- og naturområder er der i forhold til det øvrige byliv en påfaldende stor omgængelighed og sameksistens i Damhusområdet – det er, som om grønne områder har en afdæmpende effekt på temperamerterne.

På baggrund af rapportens hidtidige beskrivelse af livet i Damhusområdet kunne man måske derfor forlenes til at tro, at området udgør et paradys på jord, hvor områdets mange forskellige brugere smilende færdes gnidningsløst mellem hinanden. Det er ikke helt tilfældet.

Der udspiller sig jævnligt mindre gnidninger mellem områdets forskellige brugere, typisk relateret til forskelle mellem aktivitetsformerne. Gående irriteres og råber efter cyklister, fodboldspillere frustreres over hundeluftere. I den dur. Det ville også være besynderligt, om ikke det var tilfældet et sted, hvor der somme tider kan være mange mennesker og aktiviteter i gang på én og samme tid.

Gnidninger

Vi kalder det ”gnidninger”, idet der typisk er tale om mindre gener, og hvor ord som ”sammenstød” eller ”konflikter” ville være for voldsomme betegnelser. Og mange af disse gnidninger synes at hænge sammen med, at de forskellige brugere ofte primært har deres egne aktiviteter for øje. Gnidningerne forekommer typisk på stierne, engen og ved søen.

Stierne

Langt de fleste gnidninger mellem brugere i Damhusområdet skyldes stiernes begrænsede bredde, og særligt stierne rundt om søen, synes mange, er for smalle. Både vandrere, løbere og cyklister fortæller om udfordringer ved at bevæge sig side om side med andre motionister. Flere steder indsnævres stiernes bredde yderligere af rødder fra træerne, som bryder asfalten op. Gnidningerne opstår således mellem forskellige former for

motionister, men udvikler sig typisk ikke til regulære sammenstød.

Jeg synes, det er dejligt, at området er så stort, for så kan jeg løbe en god lang tur. Men stierne er lidt snævre, så det kan godt være lidt svært med alle de gående. Især de ældre. Men de går jo også lidt langsomt, ik? René, 49 år

Foruden stiernes ringe bredde er stiernes sammenfletning med de omkringliggende veje og cykelstier også genstand for utilfredshed. Flere brugere udtrykker især frustrationer over gå- og cykelstien på Damhusdæmningen, som er en del af supercykelstien Albertslundruten, hvorfor mange på gennemkørsel cykler igennem området i meget høj fart. Både vandrere og løbere oplever mange cyklister, som er ”uopmærksomme” og til tider ”respektløse”, og især forældre er utrygge ved cyklisternes høje fart, da mange mindre børn krydser gå- og cykelstien ved Café Damhuskanten for at komme ned til bådebroen.

Der er virkelig meget cykeltrafik her, så jeg kan ikke lade min søn løbe frit rundt. Det synes jeg er rigtig ærgerligt, for der er netop plads til det her.

Malene, 32 år

Engen

Løse hunde er årsagen til de fleste gnidninger og frustrationer på engen. Brugere, der er taget til Damhusengen for at sidde på et tæppe og læse en god bog eller slappe af i solen, fortæller, at det kan være svært at finde et sted at sidde, da der ofte ligger efterladenskaber fra hunde på engen. Nogle fodboldspillere har også oplevet, at de bliver smurt ind i disse efterladenskaber, når de kaster sig i græsset efter bolden.

Det er altså for klamt, at folk ikke kan finde ud af at rydde op efter deres hund.

Bo, 26 år

For andre brugere på engen er det ikke kun et spørgsmål om oprydning af efterladenskaber, men om børns tryghed. Trods afmærkninger af, hvor det er tilladt at slippe sin hund fri, er der en del hundeluftere, som slipper

deres hunde fri tæt på legepladsen i den sydlige del af området. Fra tid til anden er der hunde, der kommer for tæt på børnene på legepladsen, hvilket kan skabe uenighed mellem forældre og hundeluftere.

Søen

Nogle brugere irriteres over, at der fodres ænder og svaner i Damhussøen. Der er ikke et forbud mod dette – så vidt vides – men der synes at være enighed mellem de faste brugere af området, at det ikke er det rigtige at gøre. Derfor anmodes folk, der kaster foder ud, om ikke at gøre det. Det skaber frustrationer og harme blandt både dem, der påtaler fodringen, og dem, der fordrer.

Jeg kan ikke forstå, at der er så mange, der fodrer ænderne, og især de forældre som lærer deres børn det. Jeg fortæller altid folk, på en pæn måde, at det skader ænderne og søen.

Ida, 73 år

Der er således, som nævnt, ikke tale om meget mere end frustrationer, indignation, fortørnelse, vrede og somme tider verbale sammenstød i området, men alligevel nok til at det tages op, når man taler med brugere om dagliglivet i Damhusområdet.

Forslag til forbedringer i området

Undersøgelsen viser, at der er en generel tilfredshed med Damhusområdet. Der er ikke store og åbenlyse mangler ved området, der som det første falder folk ind, når man taler med dem om området. Kun direkte adspurgt kommer de i tanke om forhold, som de kunne ønske sig forbedret.

Nedenstående forslag er givet af brugerne og videreformidles, således som de er kommet til udtryk undervejs i undersøgelsen. Forbedringsforslagene kommer primært fra hyppige brugere af området, mens de, der kun anvender området lejlighedsvis, typisk ikke påpeger mangler.

Forbedringsforslagene kan centreres omkring tre forhold:

- Faciliteter
- Naturforhold
- Arrangementer

Faciliteter

Service og komfort er ikke uvæsentligt for hyppige brugere af Damhusområdet. Brugerne peger på følgende faciliteter, der kan forbedres:

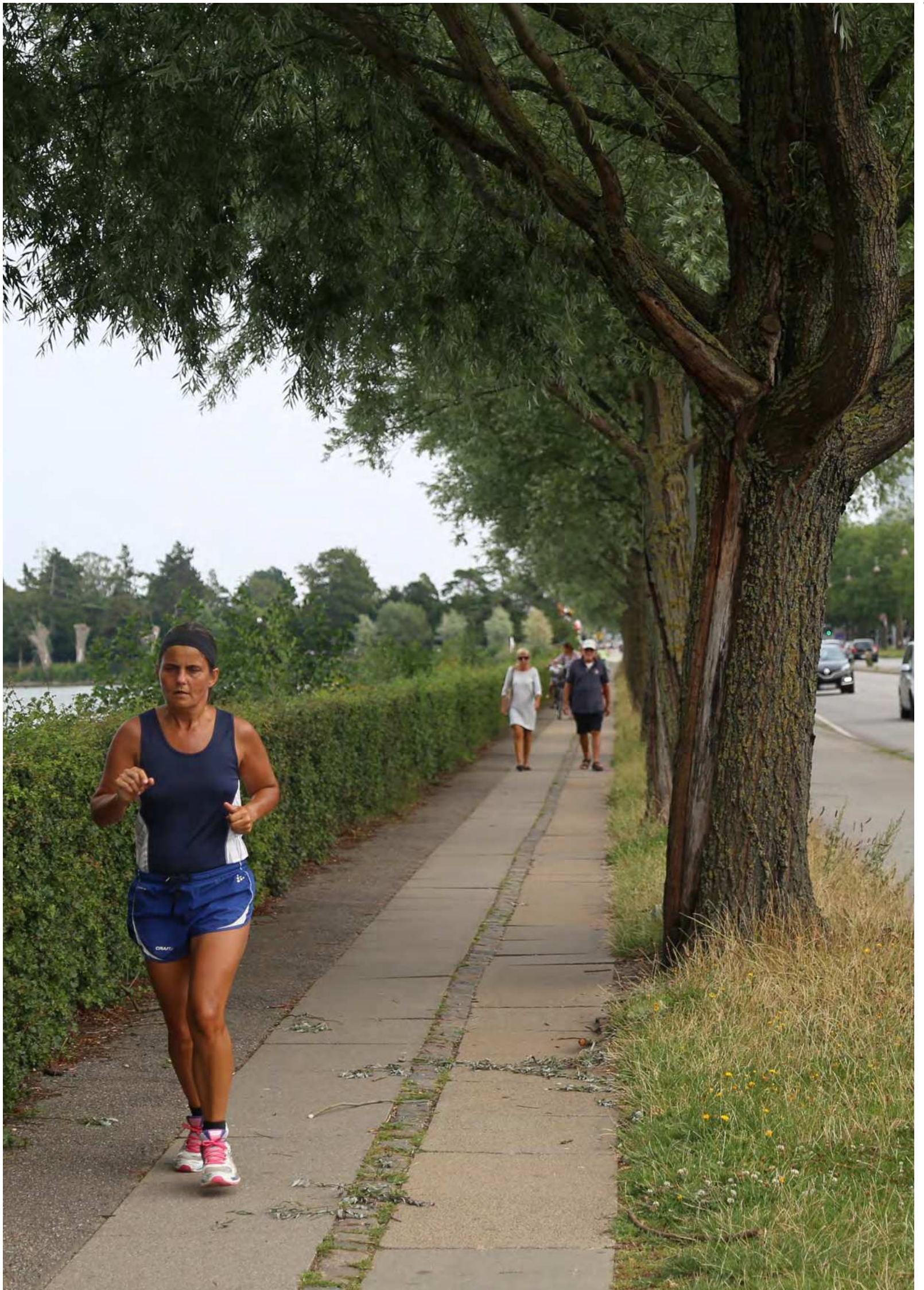
- Belysning
Flere kvinder og forældre har nævnt, hvordan de i mørke aften- eller vintertimer kan føle sig utrygge ved at færdes i området. Utrygheden relaterer sig navnlig til manglende belysning, både langs Damhussøen og -engen. Eksempelvis siger Iben, der er mor til to og bor i nærheden af Damhusengen: *Mine børn er snart teenagere, og jeg har svært ved at forestille mig, at de skal færdes i området alene, når det er mørkt. Området skulle være bedre oplyst om aftenen.*
- Toiletfaciliteter
Både forældre, der har børn med på legepladsen, og løbere, der anvender træningsanlægget, nævner, at de savner toiletfaciliteter ved engen. Derudover er der ønske om, at åbningstiden af de eksisterende toiletfaciliteter ved Café Damhuskanten forlænges. I øvrigt efterspørges sæbedispensere på toiletterne.

- Skiltning om fiskeri
Lystfiskere påpeger, at skiltningen er misvisende.
- Brede stier og klarere anvisning til cyklister og fodgængere
Blandt både cyklister, løbere og fodgængere er der et klart ønske om bredere stier rundt om søen og særligt Damhusdæmningen, hvor der især i myldertiden kan opstå flaskehalse. Desuden efterspørger flere brugere bedre anvisninger til fodgængere og cyklister på indfletningen til stien mellem Damhussøen og -engen, da de oplever risiko for sammenstød.
- Bænke og skraldespande
Mange pensionister og gangbesværede bemærker, at der mangler bænke. Det er af flere foreslået, at der bør være en bæk for hver 200 meter, da dette vil give dem mulighed for at gå rundt om søen og engen. Derudover påpeger flere brugere også et behov for flere skraldespande – ikke kun ved bænkerne, men også langs stierne ved både Damhussøen- og engen.

Naturforhold

Brugerne af Damhusområdet peger på forskellige forbedringer i naturplanlægningen:

- Reduktion af trafiklarm fra Roskildevej
En del fodgængere påpeger trafiklarmen fra Roskildevej som en stor gene. En af deltagerne i den walk & talk-gruppe, der går i området hver tirsdag, forklarer:

Det er, som om Roskildevej slet ikke passer til resten af området. Enkelte brugere foreslår en beplantning langs Roskildevej, der kan dæmpe støjen.

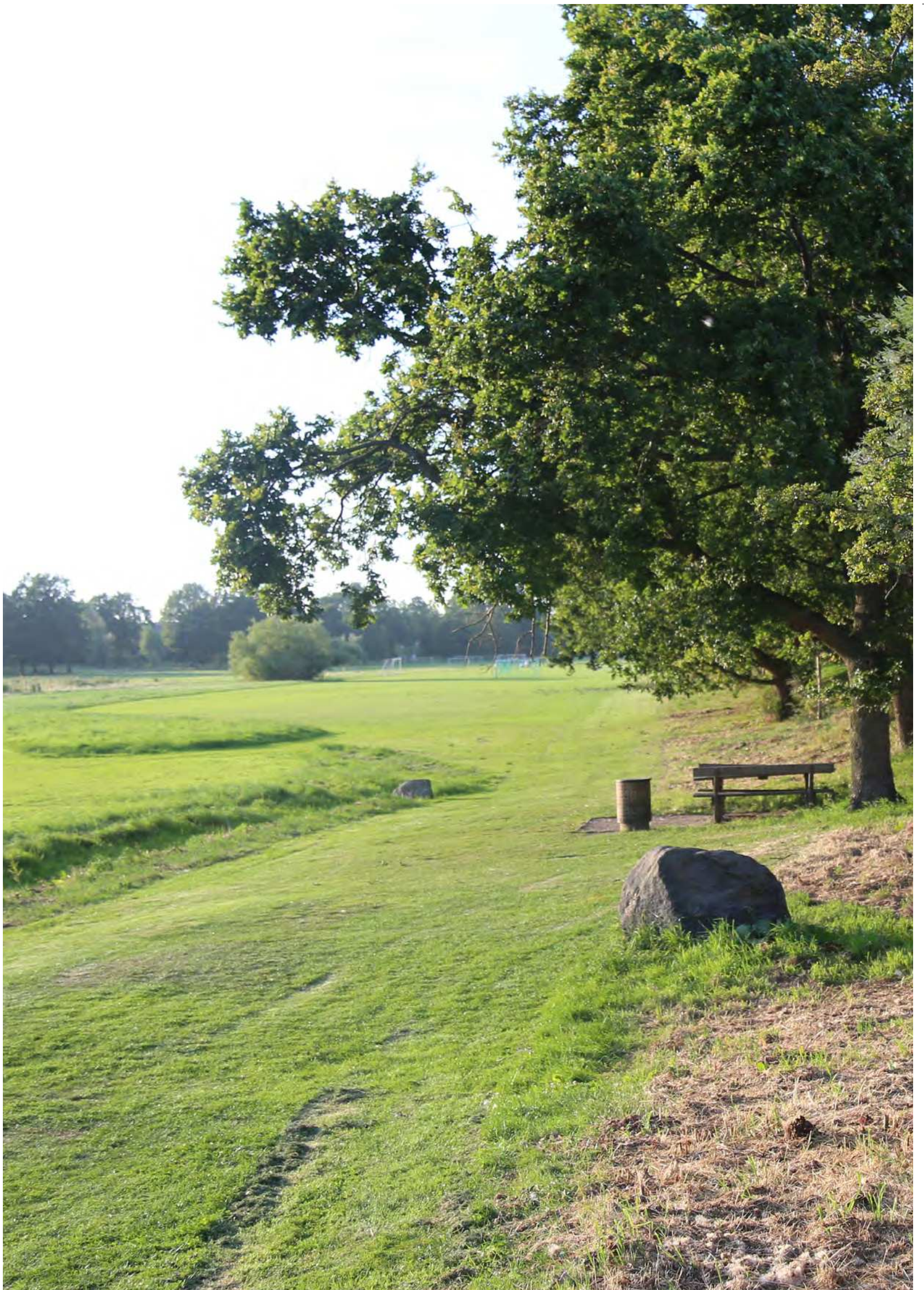
- **Kanoer eller cykelbåde på søen**
Nogle ser gerne, at søen kan anvendes mere, og forslag om kanoer og både nævnes af flere. Maja på 33 savner flere aktiviteter ved søen. Hun fortæller: *Man kunne da sagtens have nogle vandcykler eller nogle kajaker derude. Jeg ville dog ikke bade i den. Den er ret ulækker.*
- **Badning**
Både blandt børn, midaldrende og pensionister er der et ønske om, at kunne bade i søen. Poul Erik, der er pensionist og hyppig fodgænger i området, siger det således: *Det ville bringe liv og glade dage, hvis Damhussøen var en badesø.*
- **Oprensning af søen**
Både fodgængere og cykelister har påpeget, at det sydøstvendte hjørne af Damhussøen er snavset, og de ønsker det rensset.

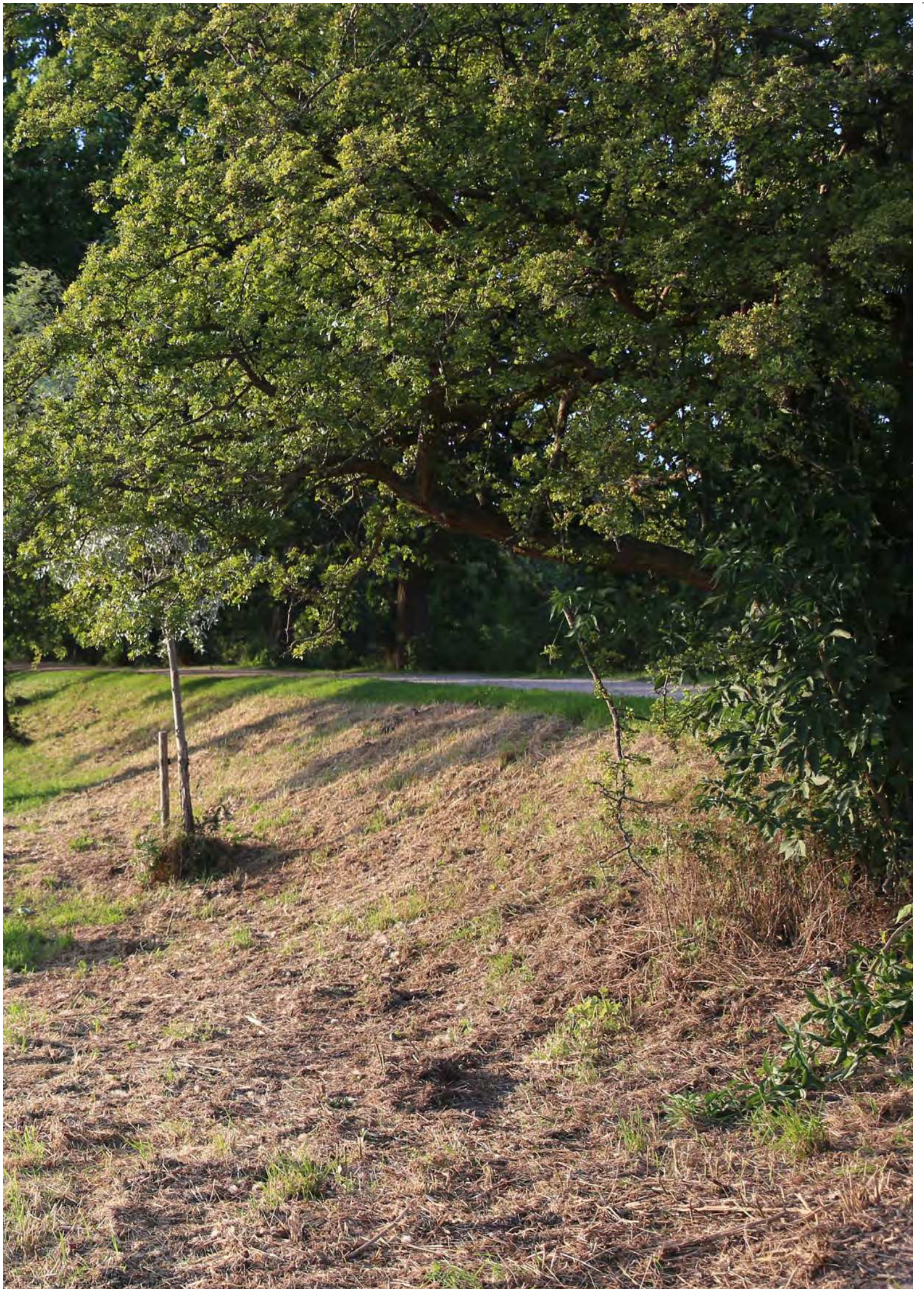
Arrangementer

Arrangementer og områdets sociale liv er for flere mennesker årsagen til, at de aflægger området et besøg, og flere brugere peger på, at flere forskellige arrangementer ville være en god idé, for det kunne bidrage til at skabe og pleje det sociale liv i området:

- **Koncerter**
Både ældre og yngre brugere peger på, at området ved siden af Café Damhuskanten og engen kan anvendes til koncerter. Mette på 37 år siger fx: *Man burde gøre mere for at pleje det sociale liv i området ved at arrangere koncerter, standup eller lignende – pladsen er jo til det.*
- **Fællesspisning**
Flere har nævnt, at fællesspisning baseret på indfangede fisk og indsamlede urter tilberedt sammen ville være dejligt.

OPFATTELSER AF OMRÅDET

Det vil formentlig være svært at opdrive brugere af Damhussøen og/eller -engen, der vil tilkendegive, at de ikke værdsætter områdets natur. Alle, vi har talt med, siger, at det er et dejligt sted – måske med fodboldspillere som undtagelsen. Brugere af Damhusområdet holder kort og godt af naturen derude. Men man lægger vægt på forskellige aspekter af naturen.

Brugere af området lægger også vægt på, at området tilbyder andet end natur, at det giver forskellige muligheder for socialitet: Man kan møde bekendte, man kan sejle med kammerater, man kan spille fodbold eller smide et tæppe på engen sammen med vennerne. Damhusområdet udgør et socialt rum med forskellige muligheder, og disse forskelligheder værdsættes og bruges forskelligt.

Endelig er det tydeligt, når man observerer og taler med folk i området, at de har forestillinger, tanker, ideer om det område, som de opholder sig i. Damhusområdet har en identitet, et særkende. For nogle et meget klart, for andre et mere uklart. Damhusområdet er måske for nogle mennesker hjerteblod og alt andet end Frederiksberg Have, for andre en lidt tilfældig grøn plet i København.

Områdets tre dimensioner

Man kan således tale om, at der er tre dimensioner af Damhusområdet. Damhusområdet som *natur*, som *socialitet* og som *identitet*.

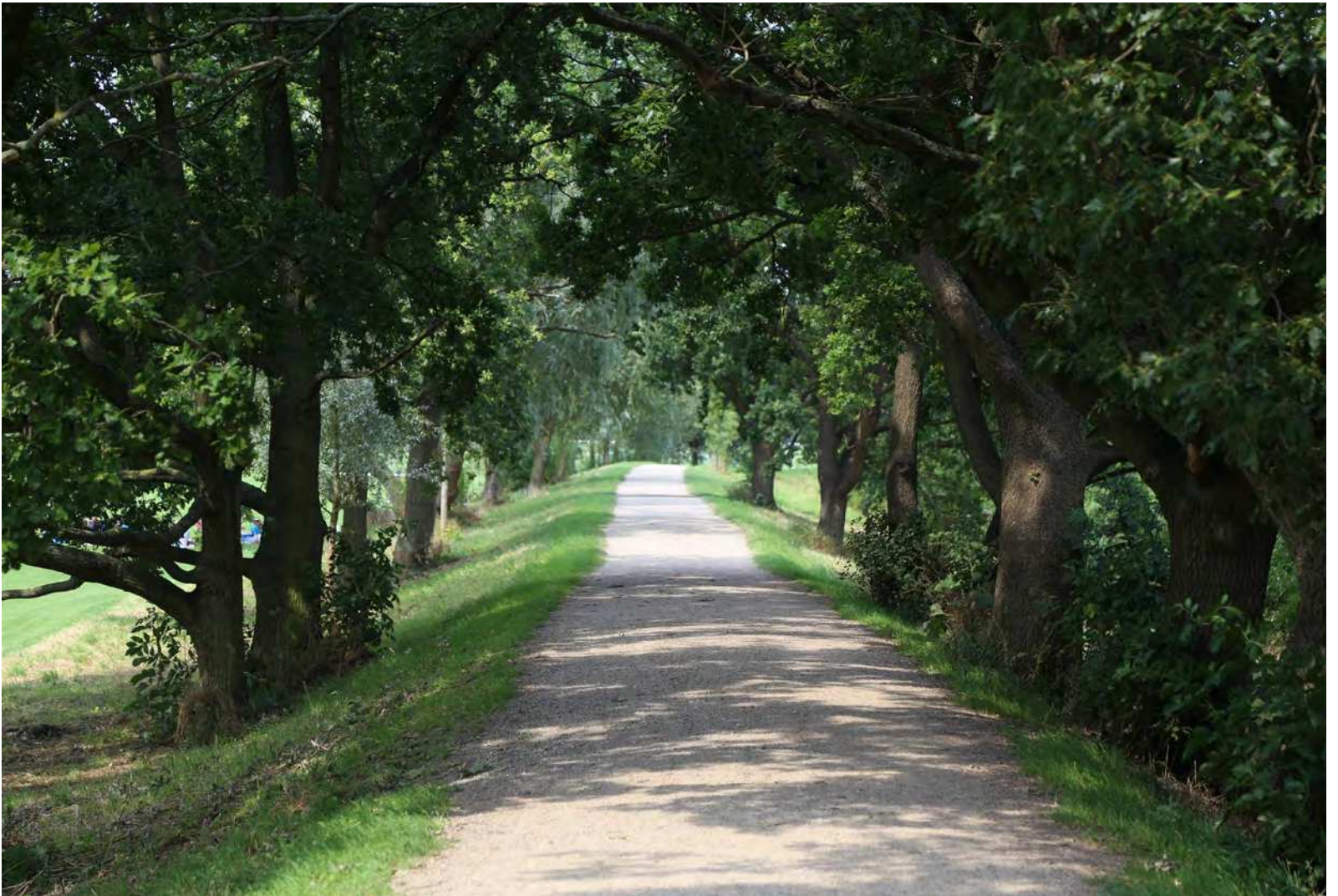
Nogle lægger mest vægt på, at Damhusområdet er et helt særegent naturområde i byen, andre lægger meget vægt på det sociale liv, der udfolder sig i området, og for andre igen er det ikke mindst et kulturhistorisk sted og et rum

fuldt af erindringer. For de fleste er det både lidt af det ene og det andet og det tredje. Ligesom man kan møde nogle, for hvem Damhusområdet er absolut ligeegyldigt, og som udelukkende interesserer sig for at komme fra a til b på den hurtigste måde.

Som så mange andre steder er også Damhusområdet et sted, hvor man på en og samme tid kan dyrke naturen, få motion og være sammen med andre og gå eller sidde og mindes (se de tre portrætfilm).

Hvis man dykker lidt ned og ser nærmere på, hvilke opfattelser af naturen, socialiteten og identiteten i relation til Damhusområdet der så gør sig gældende, vil man se, at brugere lægger vægt på lidt forskellige forhold. Man ser eksempelvis lidt forskelligt på, om naturen skal være plejet eller vild, eller om området egner sig bedst til at løbe en tur alene eller mødes med andre hundeluffere, eller om stedet er et tilfældigt sted på vej mod Vestegnen, eller det er herfra, ens verdens går.

Positionerne trækkes i det følgende op, således at de fremstår adskilte og lidt klarere, end de typisk er i virkeligheden, hvor verden er et skønsomt sammenfald af natur, socialitet og forestillinger, altså et mere eller mindre mudret 'lidt af det hele'. Der er således ikke tale om positioner, der gensidigt udelukker hinanden. Positionerne er mere udtryk for noget, man *balder* imod, noget, man synes er vigtigere end andet. Det bliver derved tydeliggjort, at Damhusområdets brugere ikke bare har en og samme opfattelse af området, som giver ét perspektiv på diverse praktiske og politiske forslag og tiltag.

Naturen

Spontant udbryster mange, hvor meget de holder af området natur: vidderne, søen, den våde eng m.v. Men ved nærmere eftersyn lægges der vægt på forskellige aspekter af Damhusområdets natur.

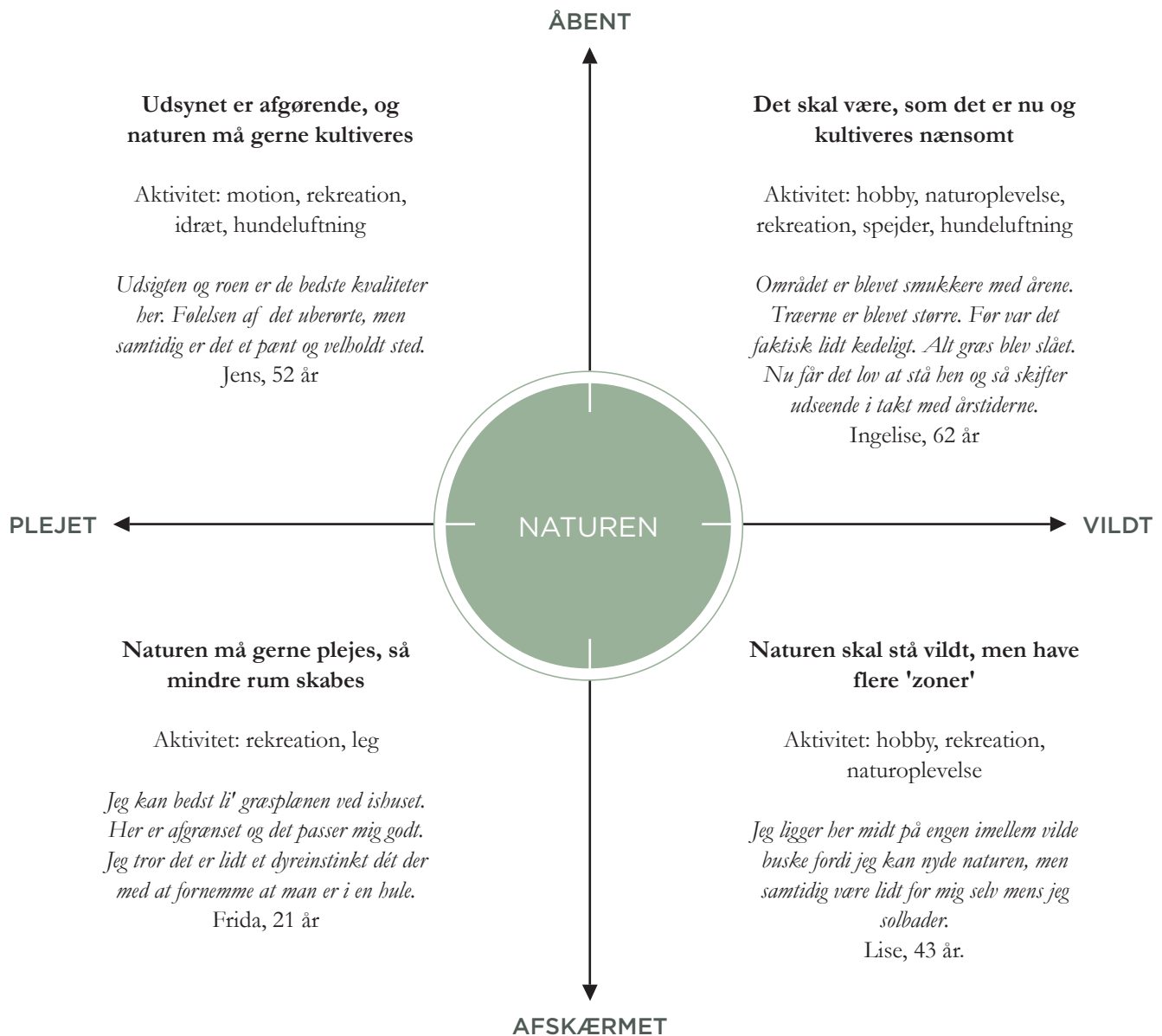
Adspurgt er der overvejende enighed om, at Damhusområdet udgør et "naturområde", færre ser det som en "park" (se bilag 6), men de kvaliteter ved naturområdet, som man fremhæver, er forskellige.

For nogle er det den plejede natur, de slæde områder og vidderne, det parklignende og den høje himmel, som de holder mest af, for andre er det de mere tillukkede zoner og hjørner med blandet og plejet vegetation, der er attraktive. Andre søger imod de nærmest lukkede rum af vild vegetation, og andre igen sætter samspillet af vidder og det vilde og uplejede udtryk over alt andet.

Der er således tale om forskellige betoning af naturværdier. Man opfatter forskellige dele af naturrummet som givende. Det er ikke nødvendigvis sådan, at man ikke bryder sig om andre af dele af Damhusområdet, men man *inklinerer* mod særlige aspekter af naturen.

Opfattelserne af Damhusområdet som natur kan illustreres således:

Plejet vs. vildt: Denne akse viser brugernes præferencer mellem den kultiverede og relativt anlagte natur, fx de klippede græsplæner og stisystemerne, og den utæmmede og vilde natur, fx midten af engen.

Åbent vs. afskærmet: Denne akse angives brugernes præferencer mellem det store åbne landskab modsat de små mere afskærmede og inddæmmede områder omkring stien og engen.

Socialiteten

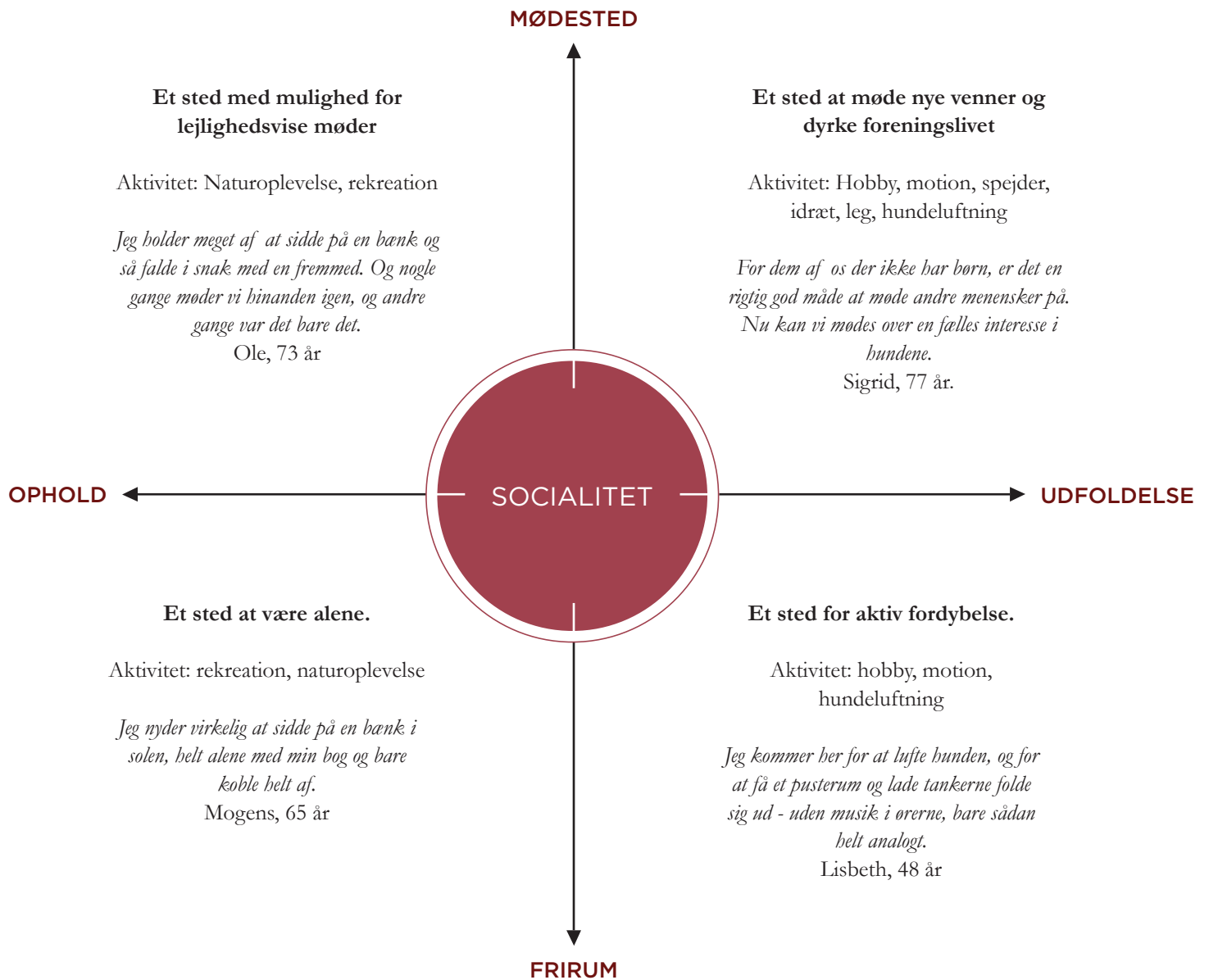
Nok er Damhusområdet først og fremmest et naturområde i folks opfattelse. Men som det også fremgår af beskrivelserne af områdets aktiviteter og udsagn fra brugerne, er området andet og mere end natur. Man skal ikke tale længe med folk, før det står klart, at for nogle er Damhusområdet i næsten højere grad et socialt rum, et sted, hvor de kan mødes med andre og udfolde sociale gøremål og aktiviteter. Brugere af området peger hurtigt – og tit stolt – på alle de sociale muligheder, som området tilbyder.

Ser man nærmere på de forskellige opfattelser af områdets sociale kvaliteter, ser man også her, at folk tillægger forskellige aspekter af det sociale rum betydning. Igen ikke eksklusivt, men netop som betoning, accenter: Man fremhæver særlige forhold, som man kan lide mere end andre.

For nogle handler det om, at Damhusområdet er et godt mødested med naboer og venner og med gode muligheder for at gøre ophold på ishusets bænke eller spille fodbold. For andre er det muligheden for det modsatte, nemlig at lufte hund eller løbe alene eller gøre ophold på en ensom bæk og rekreere, der er en daglig glæde. Atter andre fremhæver deres egen tilrettelagte motionsrute eller hobbyfotofering i området, og andre igen ser spejdermuligheder, fodbold, leg som det væsentligste: masser af mennesker og fuld tryk på aktiviteten.

Opfattelserne af Damhusområdet som socialt rum kan illustreres således:

Ophold vs. udfoldelse: Denne akse vedrører brugernes formål med at være i området – mellem blot at opholde sig på et tæppe eller en bænk med en bog og en kop kaffe og det at tage del i en eller anden form for udfoldelse/aktivitet, fx hobbyfiskeri, motion, hundeluftning etc.

Mødested vs. frirum: Denne akse angiver brugernes prioritering mellem at komme til området for at møde andre og dyrke det sociale liv i området modsat at komme der for at finde ro og frirum alene.

Identiteten

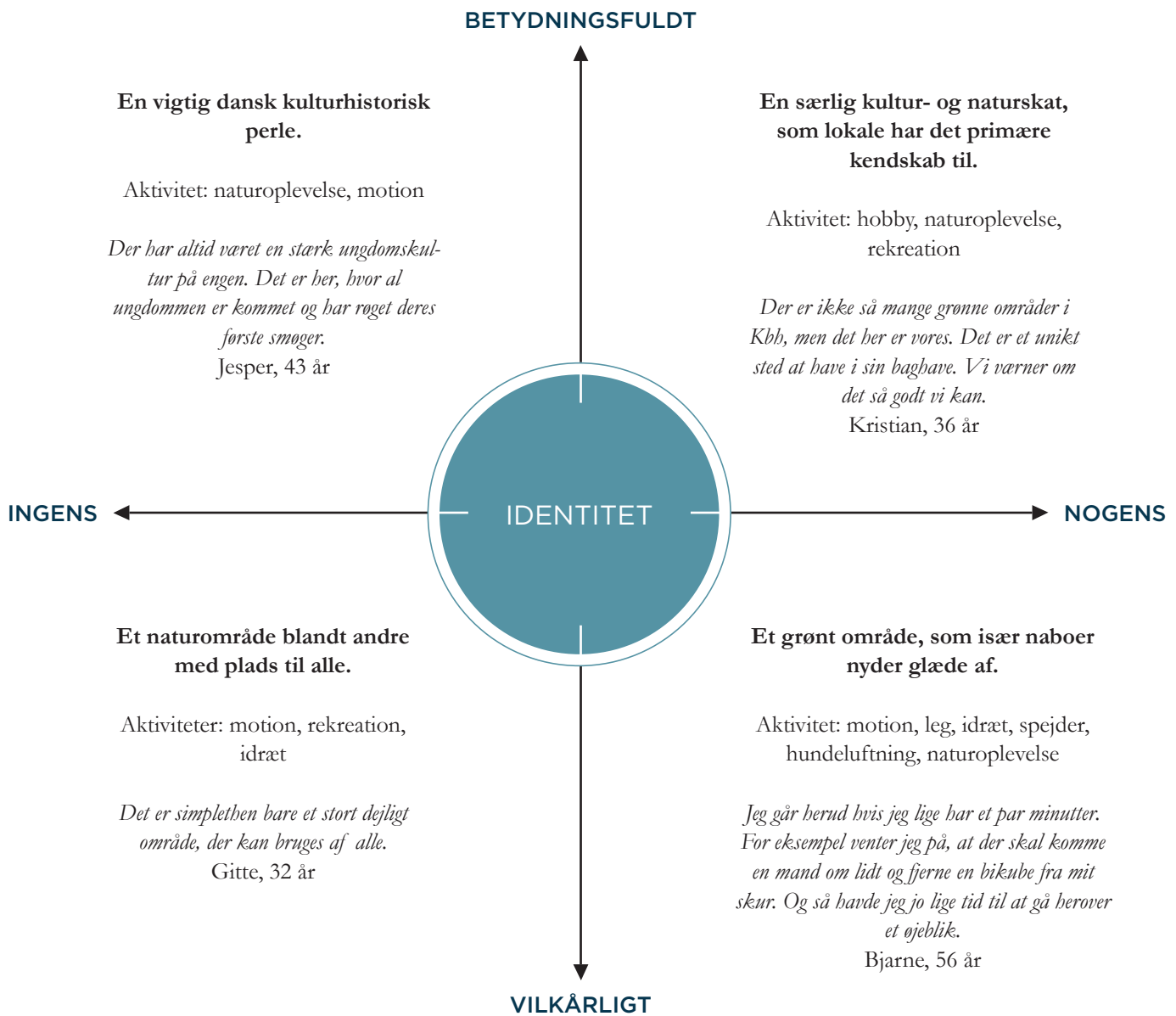
Folk har forestillinger om steder. Der er steder, man kommer, fordi man har behagelige erindringer om stedet, og/eller man ser attraktive billeder af stedet for sit indre. Man kan identificere sig med stedet. Ligeledes er der steder, man ikke kommer, idet de ikke øver attraktion eller måske ligefrem frastøder en. I begge tilfælde kan det skyldes de fysiske omgivelser eller de mennesker, man forventer at møde på stedet.

Folk har således også forestillinger om Damhusområdet. For nogle er det et både natur- og kulturhistorisk sted fyldt med erindringer fra et liv i området, et sted, der indbyder alle til at dele herlighederne. For andre er det en vilkårlig grøn plet i København for dem, der nu tilfældigvis måtte have lyst til at motionere eller smide et tæppe i græsset, og måske nærmest andres område. Andre igen

opfatter stedet som først og fremmest et lokalt naturområde, som måske ikke er så særligt, men som områdets naboer sætter særlig pris på, atter andre ser det som en helt, helt særlig perle, fyldt til bristepunktet med historie, og et område, der er dybt lokalt forankret, som passes og plejes af folk i lokalmiljøet.

Opfattelserne af Damhusområdets identitet kan illustreres således:

Ingens vs. nogens: Denne akse viser forholdet mellem brugernes opfattelse af, hvorvidt området primært fremstår som et område for alle, altså er ingens, eller om det primært henvender sig til lokalområdet, dvs. er nogens mere end andres.

Betydningsfuldt vs. vilkårligt: Denne akse indikerer spændingsfeltet mellem brugernes opfattelse af, om området er noget særligt, et personligt og/eller kulturhistorisk betydningsfuldt sted, eller blot et vilkårligt sted, et sted sideordnet med andre.

KONKLUSION

Som det er fremgået, har undersøgelsen vist, at Damhusområdet rummer en række forskellige aktivitetsformer, der næsten gnidningsløst eksisterer side om side, både i hverdagen og ved festlige arrangementer. Der eksisterer også – og delvist sammenhængende med aktivitetsformerne – forskellige opfattelser af områdets natur, socialitet og identitet. Heller ikke disse variationer i opfattelser giver anledning til egentlige sammenstød og konflikter i området. Måske er det mest påfaldende ved Damhusområdet, hvor upåfaldende livet udfolder sig. En jævn strøm af aktiviteter mellem hinanden. I forhold til spørgsmål om området og dets fremtid fx Københavns Kommunes planer for klimasikring, er der, ud over et stort ukendskab til disse², en relativt stor og uproblematisk opbakning til den position, som Damhusområdets repræsentanter i lokaludvalget og Enggruppen har og det alternativ, som de har fremlagt³.

Den kollektive fortælling

Ser man nærmere på, hvordan Damhusområdet præsenteres på hjemmesider, i bøger og andre skrifter, i interviews og i lokal- og kommunalpolitiske sammenhænge, vil man se, hvordan præsentationerne lejrer sig om en særlig udlægning af området. Når der skal fortælles og forhandles om et område, vil nogle aspekter blive fremhævet, andre forsvinde, glemmes eller gemmes. Ikke alle aktiviteter og alle opfattelser kan og vil blive ligeligt repræsenteret.

I tilfældet Damhusområdet lejrer den kollektive fortælling sig især om den præsentation og udlægning af området, der udgår fra dem, som man kan kalde ”de dedikerede brugere”. Som beskrevet har Damhusområdet mange slags brugere, og nogle er mere dedikerede, andre mere indifferente. En ofte logisk genkendelig konsekvens af dedikation er, at kaster man meget energi og ansvar ind i et projekt, vil ens synspunkter og udlægning af det, som man repræsenterer, også nyde fremme. Med

andre ord, visse opfattelser og personer tegner billedet af Damhusområdet både indadtil og udadtil mere end andre. Damhusområdet har sine repræsentationer og sine repræsentanter.

Det er omkring disse dedikerede brugere, at den kollektive fortælling om Damhusområdet har sit udspring og sin kultivering.

En dedikeret bruger kan fx være en, der bor meget tæt på området, ja, nærmest i området, og som kommer der dagligt. Repræsentanter for denne gruppe er godt inde i stedets natur- og kulturhistorie, deltager i flere af stedets aktiviteter, er del af foreningslivet og sidder måske med i et lokalpolitisk udvalg. Disse repræsentanter føler en stor emotionel tilknytning til Damhusområdet og har gennem årene på forskellig vis påtaget sig et stort ansvar og arbejde for områdets ve og vel. De har en rodfæstethed i miljøet og en stor ejerskabsfølelse til området.

En mere ”indifferent bruger” bor måske lidt længere væk, kommer knap så tit i området og bruger det uden ’medlemskab’ til lidt forskelligt. Områdets historie finder denne bruger mindre vedkommende, og specielt stærke følelser for Damhusområdet nærer man ikke rigtigt. Man bevæger sig i området mere diskret, næsten lidt som en ’gæst’ (se bilag 8).

Den kollektive fortælling om Damhusområdet, som de dedikerede brugere formidler, kan tendere til at blive set af dem selv og andre som den ’rette’ forståelse af, hvad Damhusområdet ’er’, og hvad der vil tjene området bedst, fx i forhold til kommunale planer og tiltag.

Og denne kollektive fortælling om Damhusområdet er, at dette er et ”enestående naturområde”, idet det ”midt i byen” rummer ”så meget vild natur” og har ”så store vidder”. Området har ”så rige udfoldelsesmuligheder” med ”plads til alle” etc. Det er betydninger og værdier,

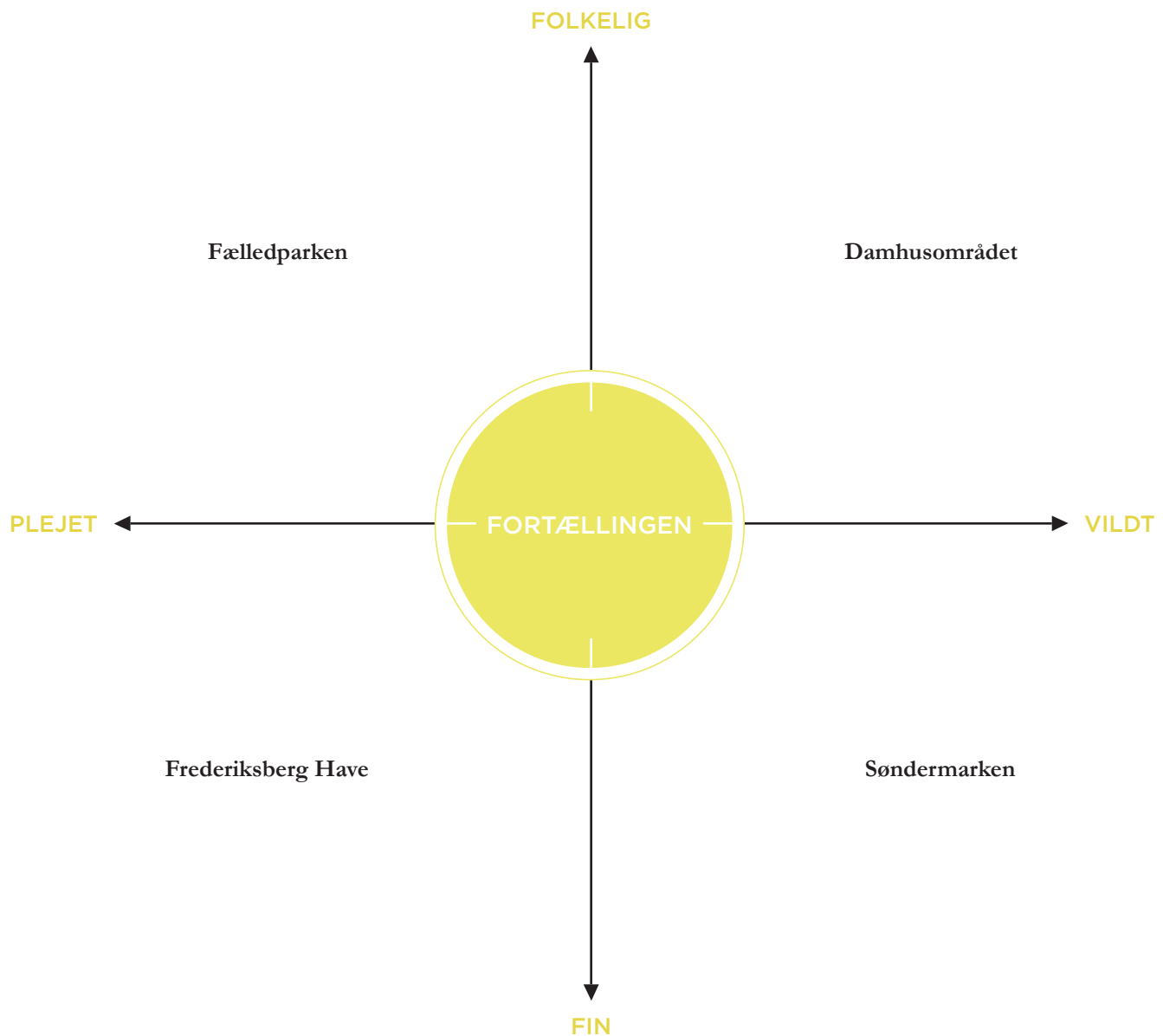
² Det bør bemærkes, at 85% af respondenterne fra spørgeskemaundersøgelsen ikke kender til Københavns Kommunes planer vedrørende klimasikring af Damhusområdet (se bilag 7). Yderligere bemærkes det, at blandt de 85% er det et fåtal, der spørger ind til hvad KKs planer er for området. Det er særligt brugere fra Rødovre og Hvidovre, som ikke er bekendte med planerne, da de ikke bliver informeret af KK og ikke modtager Vanløse Lokavis.

³ Det skal endnu en gang understreges, at det ikke har været undersøgelsens formål at undersøge, om brogere og brugere i lokalområdet er for eller imod Københavns Kommunes forskellige klimaplaner for området, eller om de er for eller imod de alternative planer.

som er genkendelige i undersøgelsen. Navnlig synes de værdier, der står i øverste højre hjørne i de tre ovenstående modeller at være fremhævet i denne kollektive fortælling. Det vil sige, at Damhusområdet ”har det hele”, som mange folk siger, men ikke mindst er det forhold som ”den nænsomme kultivering”, ”det rige foreningsliv”, ”den natur- og kulturhistoriske betydning”, der

fremhæves og promoveres i skrifter, interviews og mødet med fx kommunale planer.

Man kan illustrere denne selvforståelse (som indgår i den kollektive fortælling) i Damhusområdet i en model, hvor området kategoriseres i forhold til andre grønne områder i København således:

Damhusområdet opfattes således også i kraft af, hvad det ikke er. Hvor andre grønne områder netop er ”parker”, er Damhusområdet meget mere end det. Og hvor især Frederiksberg Have er ”fin og fornem”, er Damhusområdet ”folkeligt og hyggelig”. Hvor Fælledparken er ”én stor græsplæne”, er Damhusområdet ”vildt og frodig”. Og hvor Søndermarken er ”frederiksbergsk”, har Damhusområdet ”sjæl”.

Med til den kollektive fortælling om Damhusområdet hører også, at tilbage i historien har ”lokale kræfter” måtte ”kæmpe” mod kommunen. Kommunen har i flere henseender været ”modstanderen”, idet man ikke inddrog ”de lokales kendskab og ejerskab” til området og ikke ”lyttede til de lokale ønsker”. I dag går det dog meget bedre, siger fortællingen.

Områdets repræsentation

Undersøgelsen viser, at den kollektive fortælling om Damhusområdet på mange måder er repræsentativ. Der er forskellige brugere med forskellige opfattelser, men generelt betragtet peger undersøgelsen på, at den kollektive fortælling har resonans i området. Der er således bred enighed om, at Damhusområdet er et unikt naturområde i storbyen, der grundlæggende ikke bør ændres. Man kan betone området lidt forskelligt, men ”lad nu området være”, er den generelle holdning.

De dedikerede har dermed som repræsentanter for Damhusområdet en god sag, og flere understreger netop nødvendigheden af ”et dybt kendskab til områdets særegne natur og kultur” – som kun nogen har, nemlig de dedikerede.

Det skal dog noteres, at nok er den kollektive fortælling om Damhusområdet udbredt og delt, men er man tilstrækkelig længe i området og får talt med mange brugere, er der trods alt grænser for, hvor kollektiv fortællingen er. Undervejs i undersøgelsen er der interviewet brugere, der ikke synes, at de er repræsenteret i denne fortælling og altså ikke ser sig repræsenteret i områdets repræsentanters synspunkter (de dedikerede bruges). Der er flere slags synspunkter og ønsker, som de mener ikke høres eller ikke viderefremmes. Det handler om bl.a. fodbold, dræning, trafik og ikke mindst forslaget om genetableringen af åen (Harrestrup Å) midt på engen,

som ét af Københavns Kommunes forslag peger på i forbindelse med planerne om klimasikring i området.

Fodbold

Man hører fra tid til anden brugere, der udtrykker utilfredshed med størrelsen på det areal, der er afsat til fodboldbaner, og især med henvisning til den begrænsede mængde tid, som fodboldspillere bruger på banerne.

Jeg kan slet ikke se, hvorfor de skal have så meget plads. Det her er et naturområde, og det burde ikke indtages af fodboldspillere i så høj grad.

Jens-Peter, 73 år

Dræning

Flere brugere, der er kommet til engen for at sidde på et tæppe og læse en god bog eller slappe af i solen, ønsker, at engen drænes, så man ikke bliver våd i numsen af at sidde der.

Det er så dejligt at sidde her og slappe af, men nogle gange bliver man altså helt våd i numsen, når man sidder her. Det kan godt være lidt irriterende.

Sofie, 17 år

Trafik

Der er flere eksempler på forældre, der udtrykker utryghed på grund af cyklisters gennemkørselsmuligheder og er ærgerlige over, at cykelstien er en del af Albertslundruten.

Hvorfor kan de ikke cykle ad Roskildevej eller Jyllingevej? De burde i hvert fald respektere, at det her er et sted hvor man slapper af.

Anders, 33 år

Åen

Ikke mindst kan man somme tider høre divergerende synspunkter på, om åen bør (re)etableres mere centralt og markant på engarealet. Der er brugere, der siger: ”Enggruppen repræsenterer ikke mig, de kommer fra Vestegnens whiskybælte.” Andre siger: ”En slyngning af åen midt på engen vil være rigtig godt.” Andre igen siger: ”Ja, lad os få åen tilbage” eller ”åen vil øge herlighedsværdien” eller ”åen vil gøre det mere naturligt” og ”det vil være som i gamle dage” etc.

Der gives således eksempler på, at områdets repræsentanter ved de dedikerede brugere ikke altid har den fornødne lydhørhed over for afvigende opfattelser og ønsker. Der kan være, som enkelte har udtrykt det, en ”vi alene vide-holdning” i blandt Damhusområdets repræsentanter.

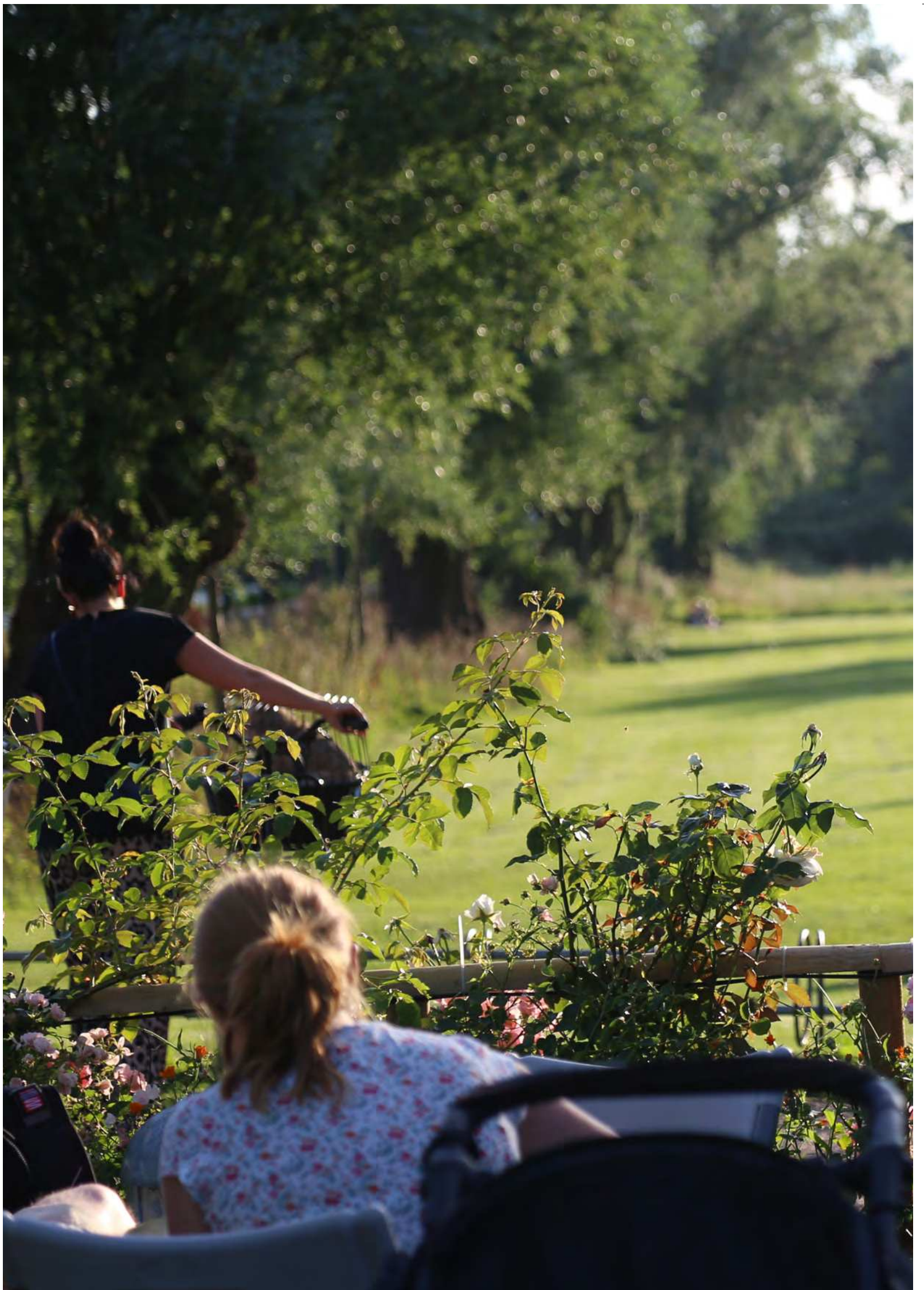
Damhusområdet: et vildt-hygge og aktivt naturområde

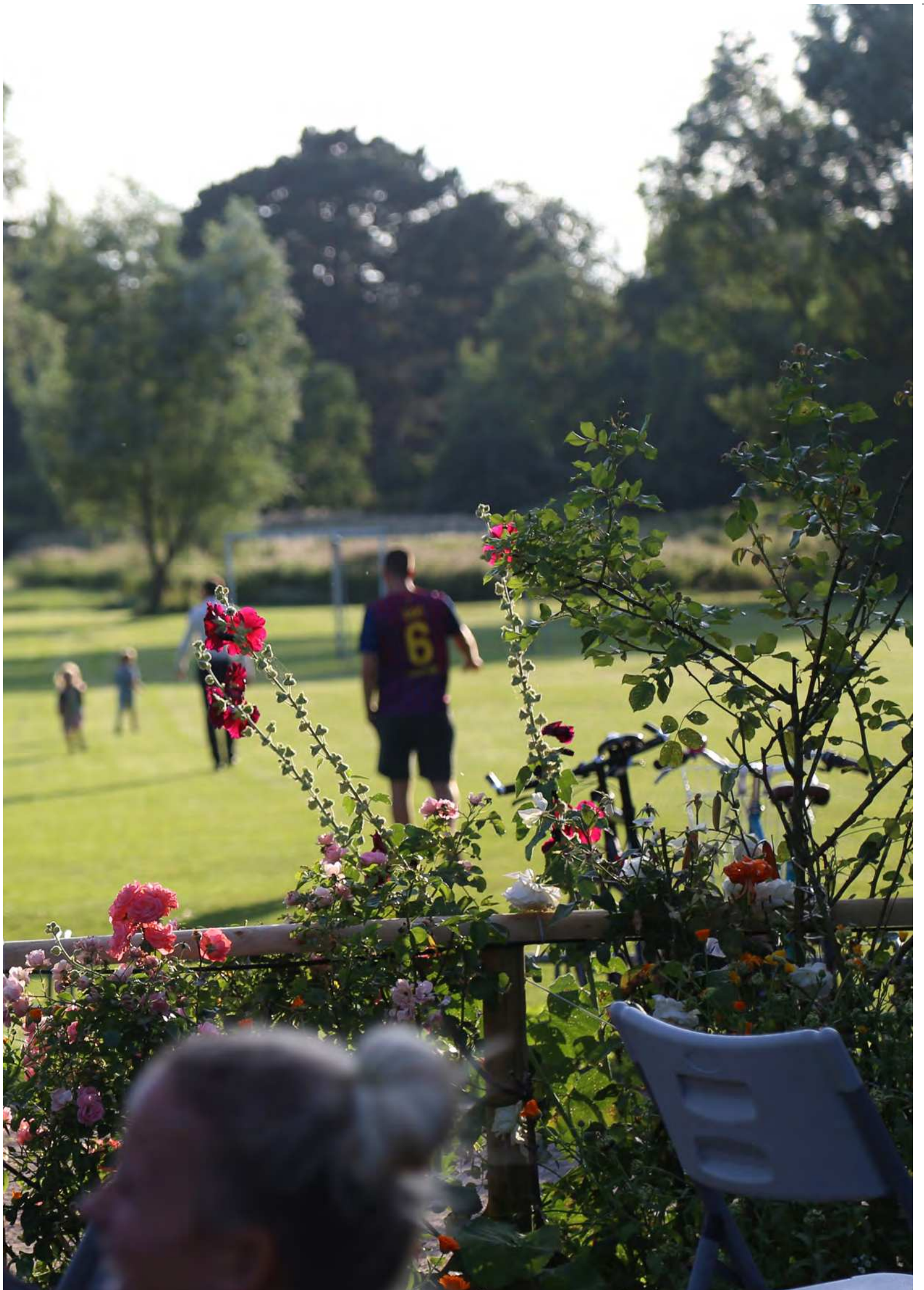
Som undersøgelsen har godgjort, er Damhusområdet et lokalt naturområde med en bred social appel. Man kan hen over en dag finde mange forskellige aldersgrupper i området, optaget af deres forskellige aktiviteter, hvor de aktivitetsmæssige tyngdepunkter er naturoplevelse, rekreation, motion og dyrkning af hobbyer.

For at profilere parker og grønne områder i København i forhold til hinanden har kommunen sammenlignet otte parker. I denne sammenligning beskrives Damhusengen som ”opholdsparken til afslapning, gåture (m/u hund) og fodbold”. Undersøgelsen peger på, at dette ikke er en helt rammende karakteristik af Damhusområdet (med eller uden sø). For det første er ”park”, som antydning, ikke

en præcis begrebslig ramme om området. For det andet er der generelt langt mere konkret og iøjnefaldende aktivitet end afslapning. For det tredje er der oftest mindre fodbold, end baneoptegningerne lægger op til. For det fjerde ”er Damhusområdet Amazonas”, som en af de interviewede udtalte.

Skulle man i den kommunale planlægning komme til at behandle Damhusområdet uden et blik for den lokale dedikation, den lokale brug og opfattelse af området, det lokale perspektiv, forekommer det oplagt, at man vil løbe ind i anfægtelser og modstand. Damhusområdet er for rigtig mange en integreret del af deres liv og hverdag, del af den luft, de indånder, og kærligheden til området er stor. Det udefrakommende blik ser én ting, det lokale blik ser først og sidst Damhusområdet som et vildt-hygge og aktivt naturområde.

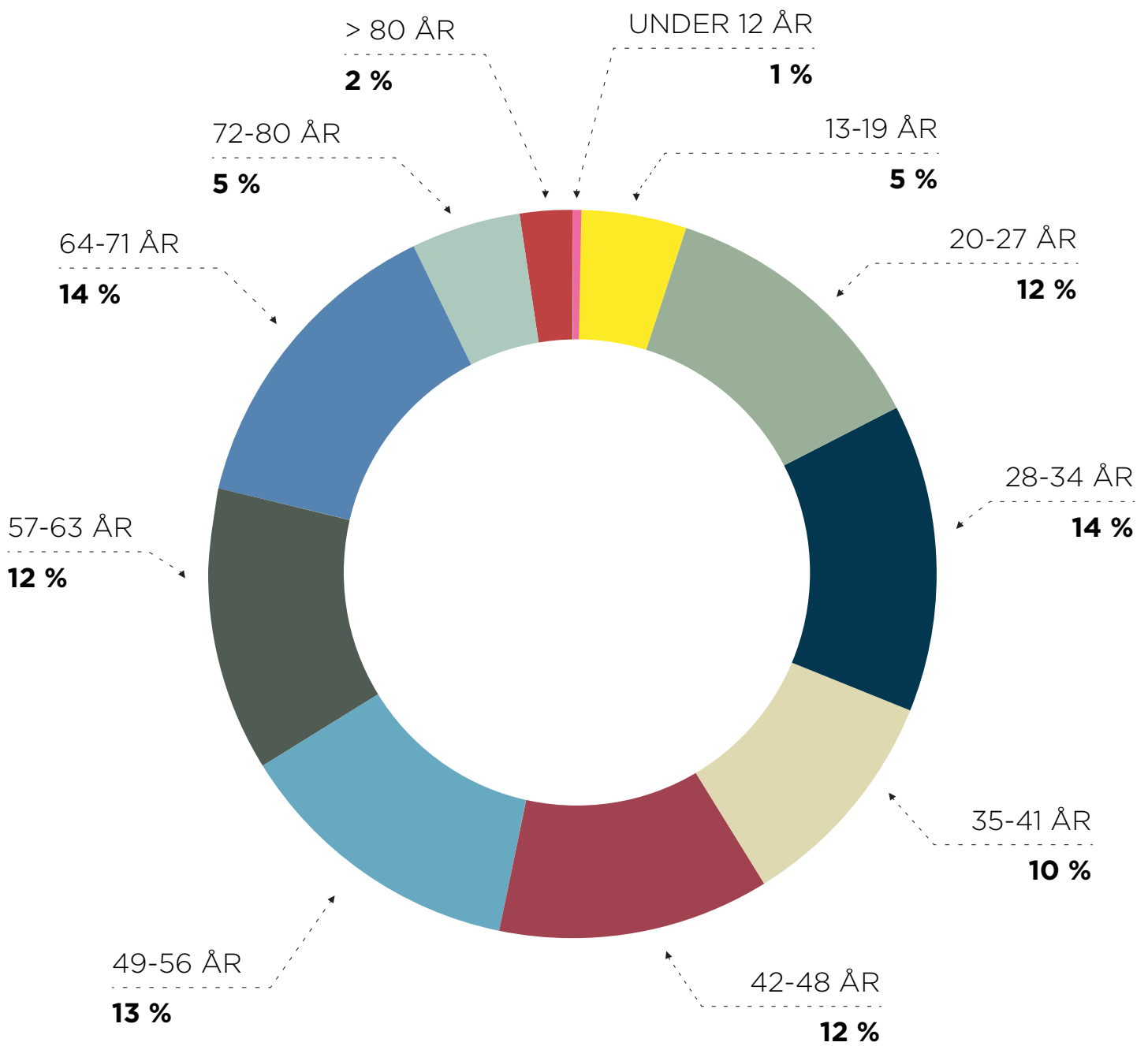

LITTERATUR

- Andersen, Gerda & Bent. 2010. Damhussøen, natur – kultur – historie. København: Forlaget Vanløsebasen.
- Burgess, Jacquelin, Carolyn M. Harrison & Melanie Limb. 1988. People, parks and the urban green: a study of popular meanings and values for open spaces in the city. *Urban studies* 25.6: 455-473.
- Busk, Tobias, Helle Henriksen, Thomas Hermansen, Mathias Poulsen & Emina Zukanovic. 2014. Kampen om Damhusengen. Institut for Miljø, Samfundsfag og Rumlig Forandring, Roskilde Universitet.
- Caspersen, Ole H. et al. 2011. Udvikling af blå og grønne områder over tid samt analyse af tilgængeligheden. Skov & Landskab, Københavns Universitet.
- Danmarks Naturfredningsforening, 2004. Børn og natur. Rapport. TNS Gallup. DN, København.
- Gehl, Jan. 2010. Byer for mennesker. Nykøbing Sjælland: Bogværket.
- Gehl, Jan & Birgitte Svarre. 2013. Bylivsstudier. Nykøbing Sjælland/København: Bogværket.
- Holm, Stine & Christine H. Jakobsen. 2006. Rekreativ brug af byens grønne områder. Skov & Landskab, Københavns Universitet.
- Hovedstadsrådet. 1989. Fredningsplanredegørelse. Mål og midler. Hovedstadsrådet, København.
- Institut for Geovidenskab. 2014. Konceptmodel Helsekoven Octovia. Københavns Universitet.
- Jensen, F.S. & S. Guldager. 2005. Den rekreative brug af tre parker i Københavns Kommune – Enghaveparken, Fælledparken & Amager Fælled, 2003-2004. Vej og Park, Københavns Kommune.
- Københavns Kommune. 2009. Lommeparker, træer og andet grønt. Strategi for et grønnere København. Teknik- og Miljøforvaltningen, Københavns Kommune.
- Københavns Kommune. 2011a. Københavns klimatilpasningsplan. København: Københavns Kommune.
- Københavns Kommune. 2011b. Plads til naturen. Strategi for biologisk mangfoldighed i København. København: Københavns Kommune.
- Lund, D.H, B.V. Ebbesen, T.E. Boon & V. Nellemann. 2012. Klimatilpasning i de danske kommuner – grundjernens holdninger og praksisser. Arbejdsrapport nr. 157. Skov & Landskab, Københavns Universitet.
- Miljø Metropolen. 2012. Skybrudsplanen 2012. Københavns Kommune.
- Møller, Jette, Cecil Konijnendijk & Ole Hjorth Caspersen. 2011. Betydningen af storbyens rekreative områder. Skov & Landskab, Københavns Universitet.
- Petersen, Lars Kjerulf & Signe Svalgaard Nielsen. 2011. Bynaturen i hverdagslivet. Danmarks Miljøundersøgelser, Aarhus Universitet.
- Saugman, F. 2015. Hold fingrene fra Damhussøen. Vanløse: Vanløse Lokalavis.
- Tuan, Yi-Fu. 1980. Rootedness versus Sense of Place. *Landscape* 24(1):3-8
- Yarre City Council. 2014. 2014 Citizens Park Survey. Metropolis Research.

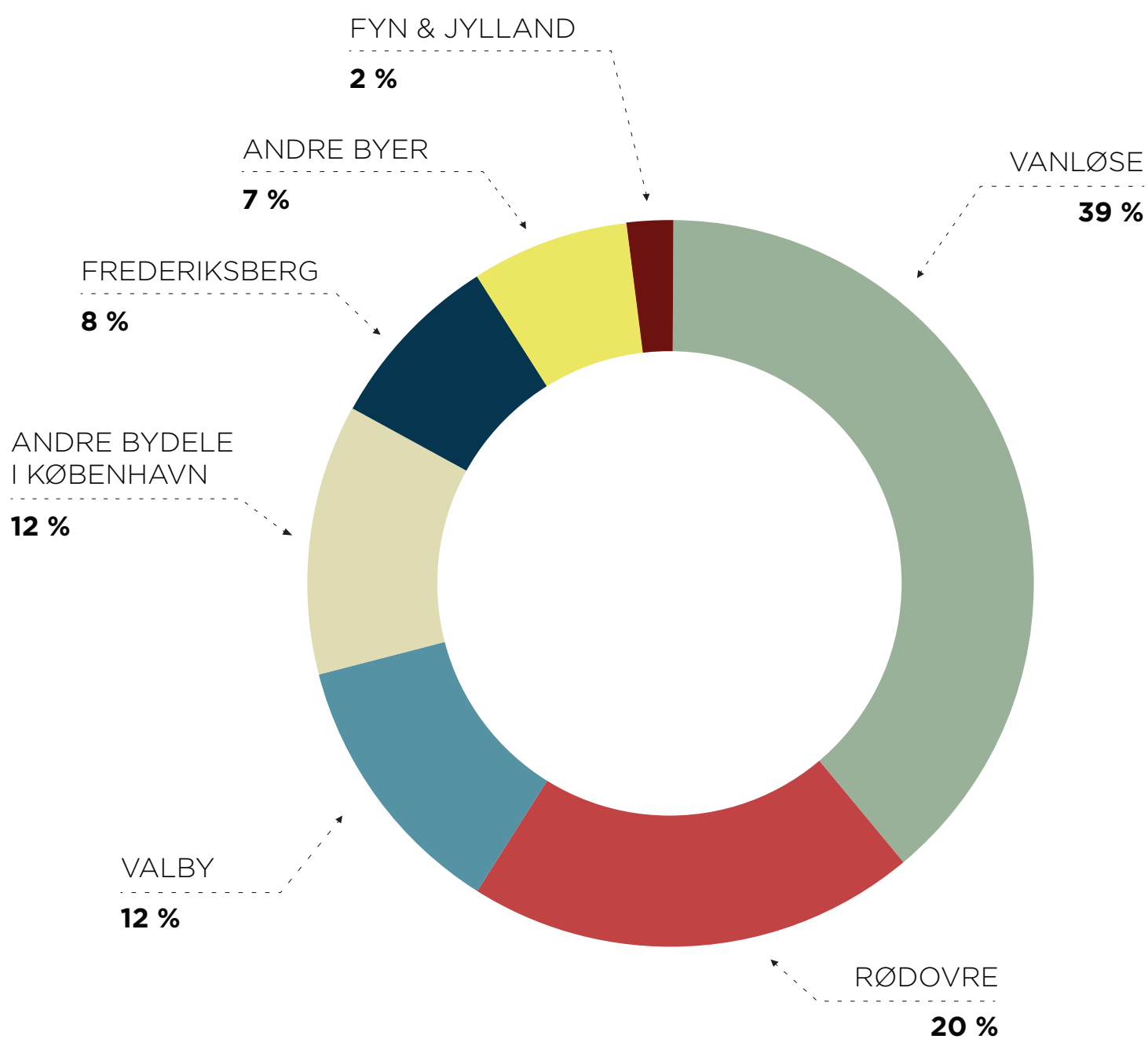
BILAG 1

Respondenternes aldersfordeling

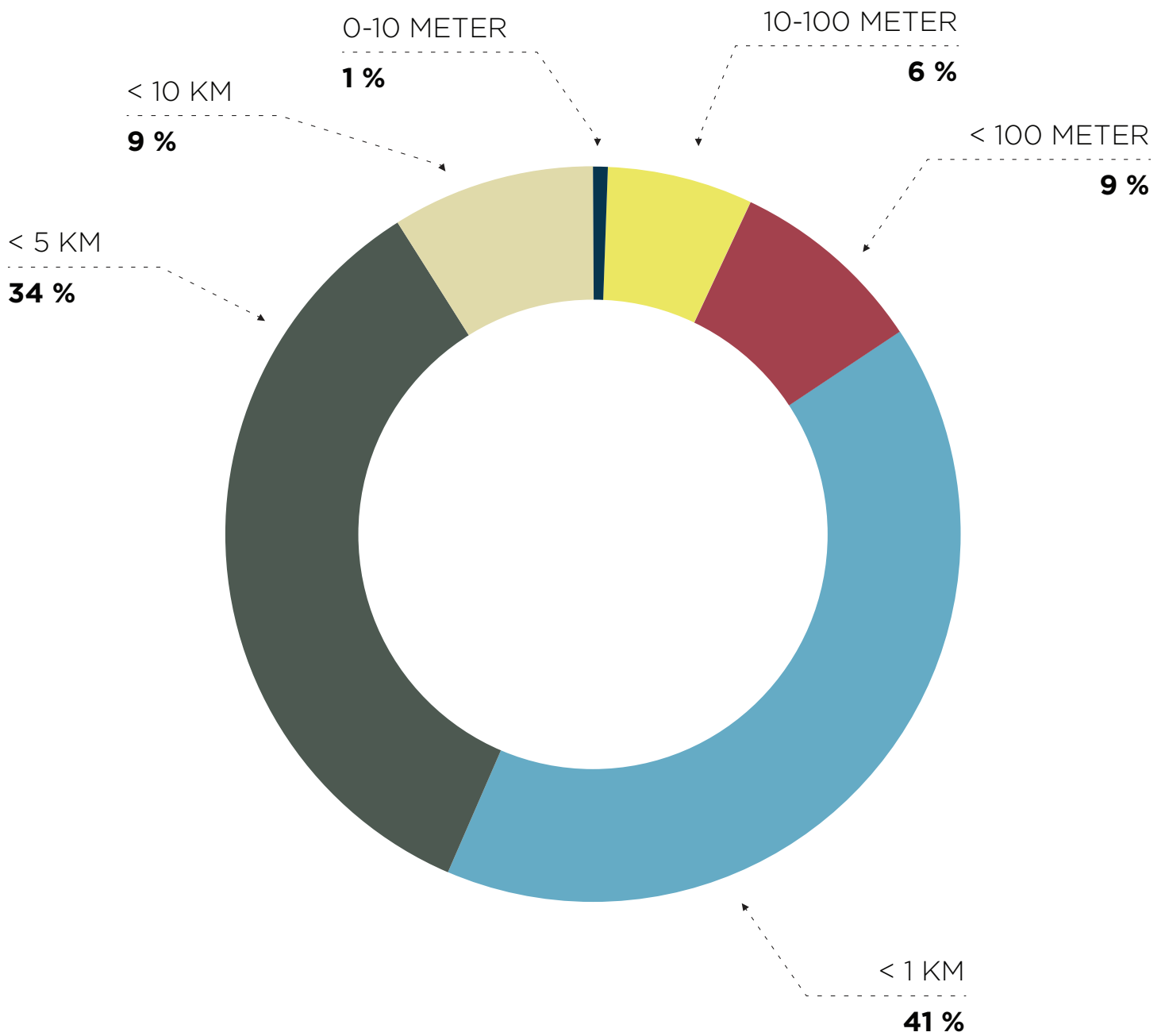
BILAG 2

Respondenternes bopæl

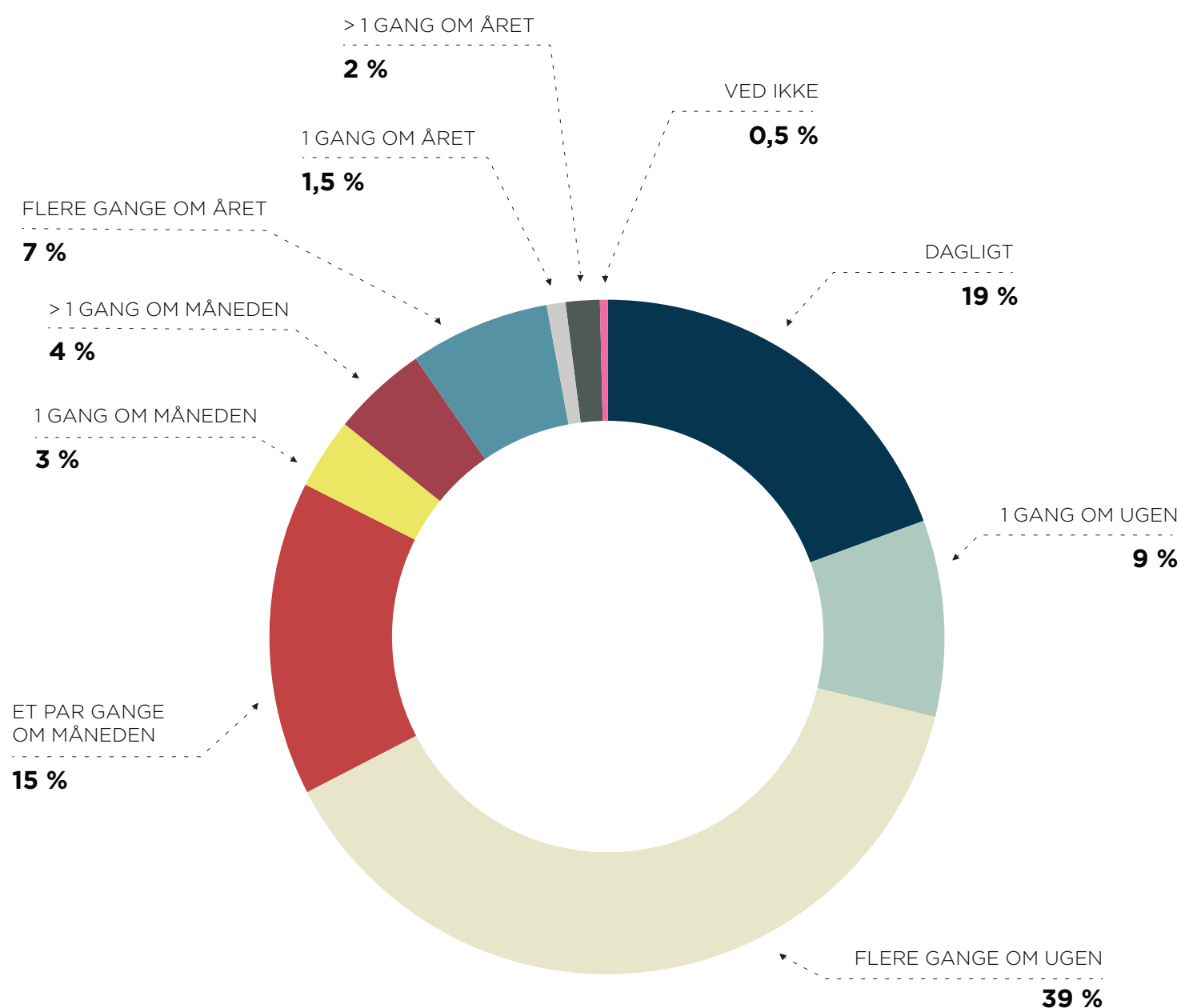
BILAG 3

Respondenternes distance til området

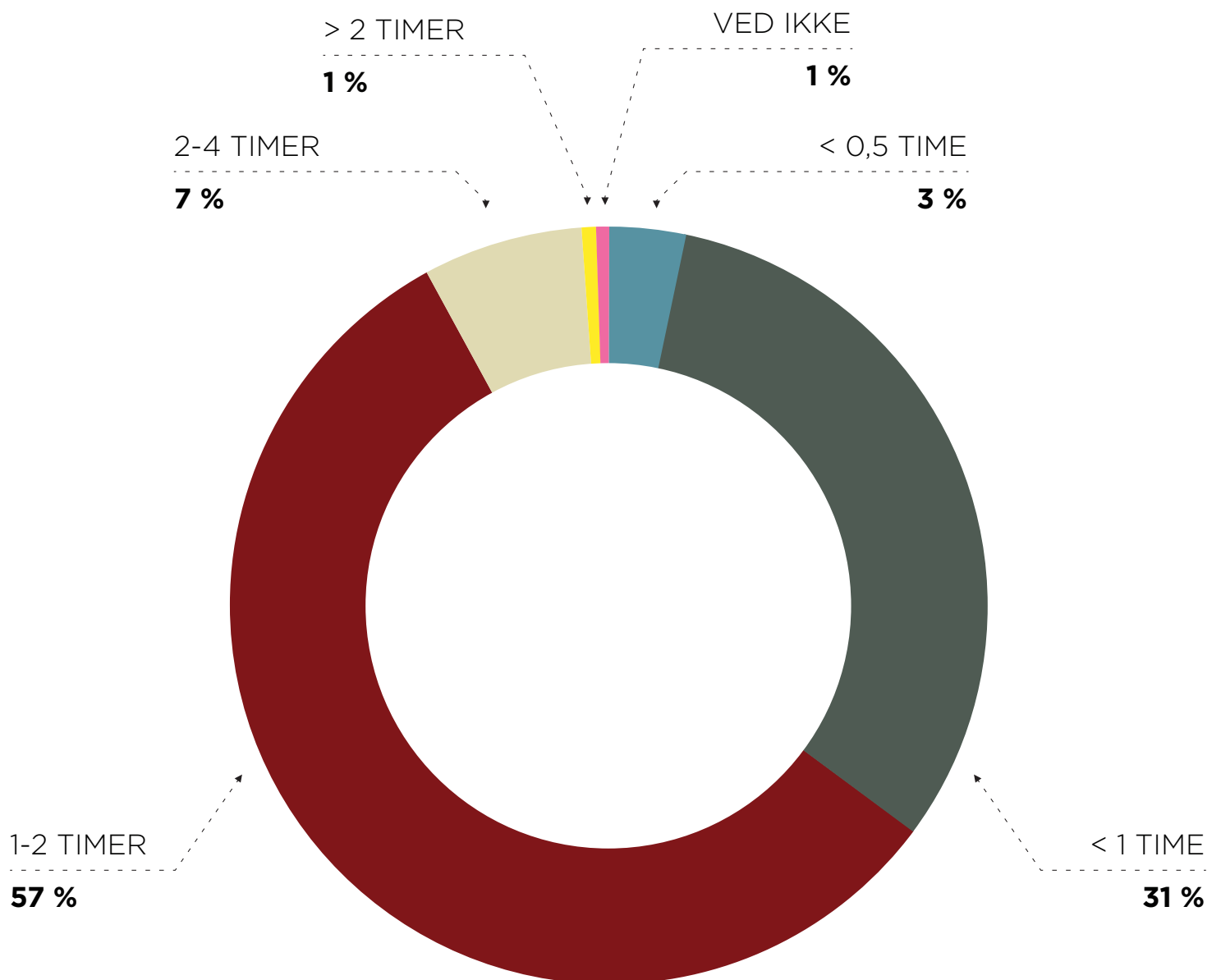
BILAG 4

Respondenternes besøgshyppighed i området

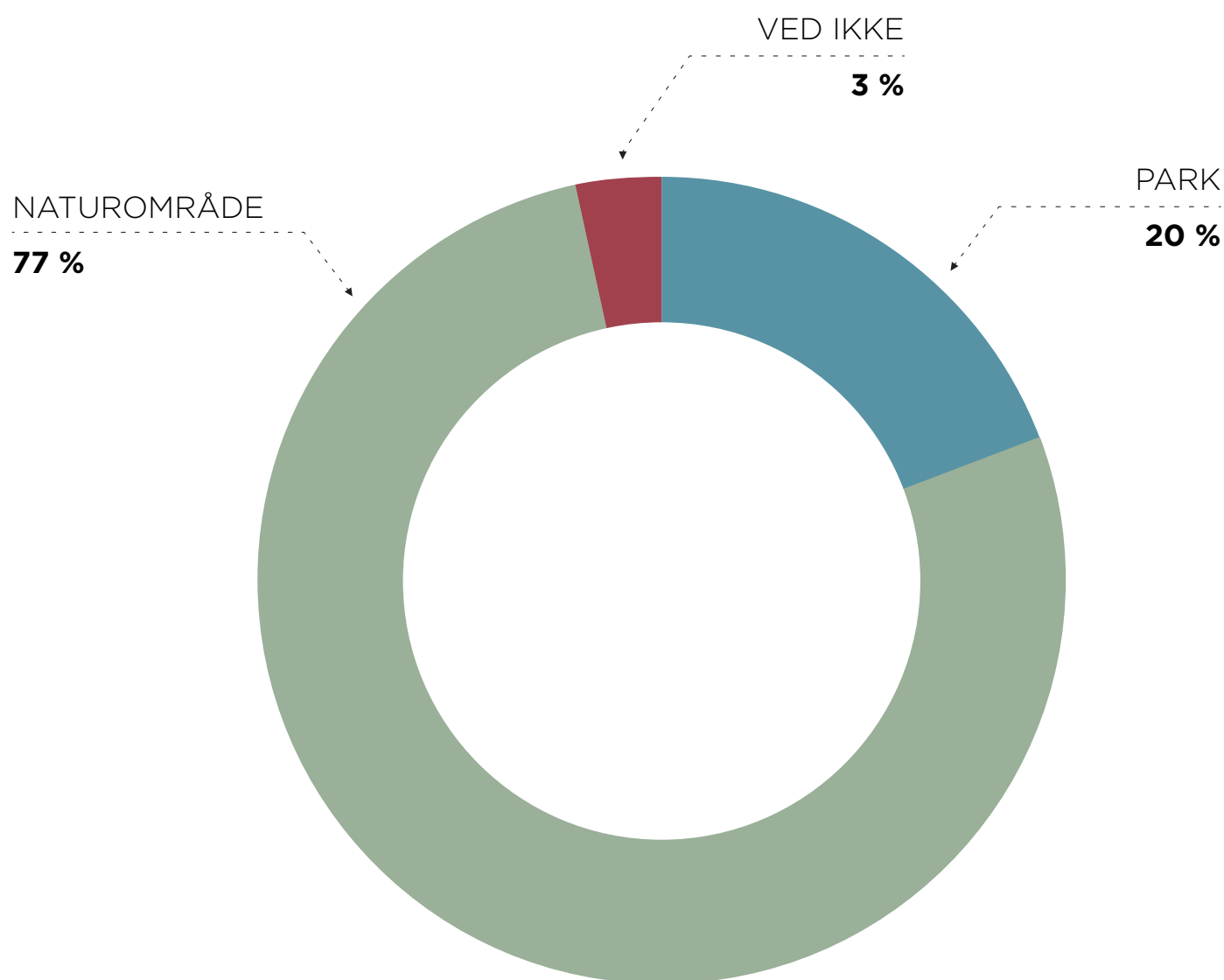
BILAG 5

Respondenternes opholdsvarighed pr. besøg i området

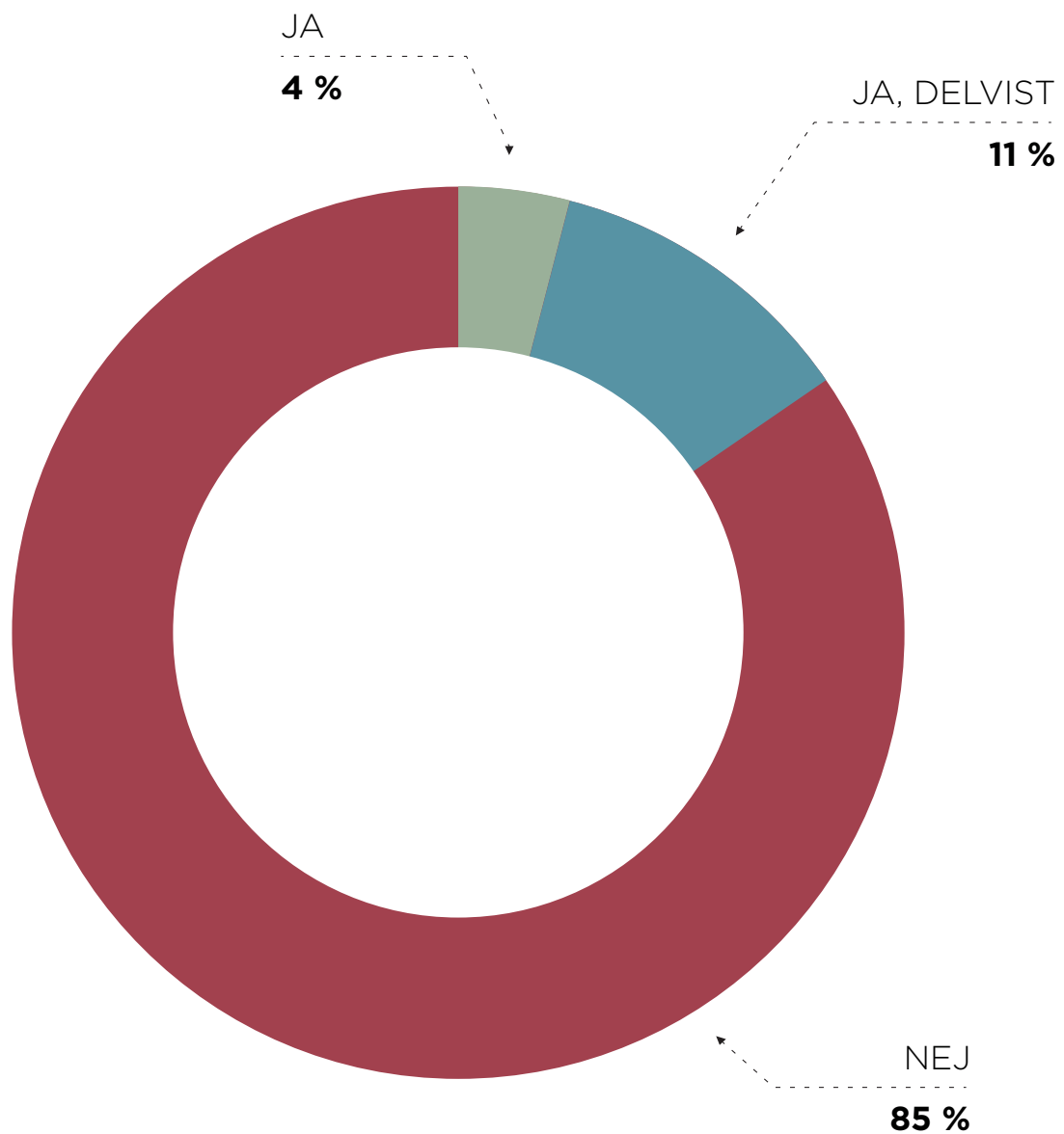
BILAG 6

Respondenternes kategorisering af området

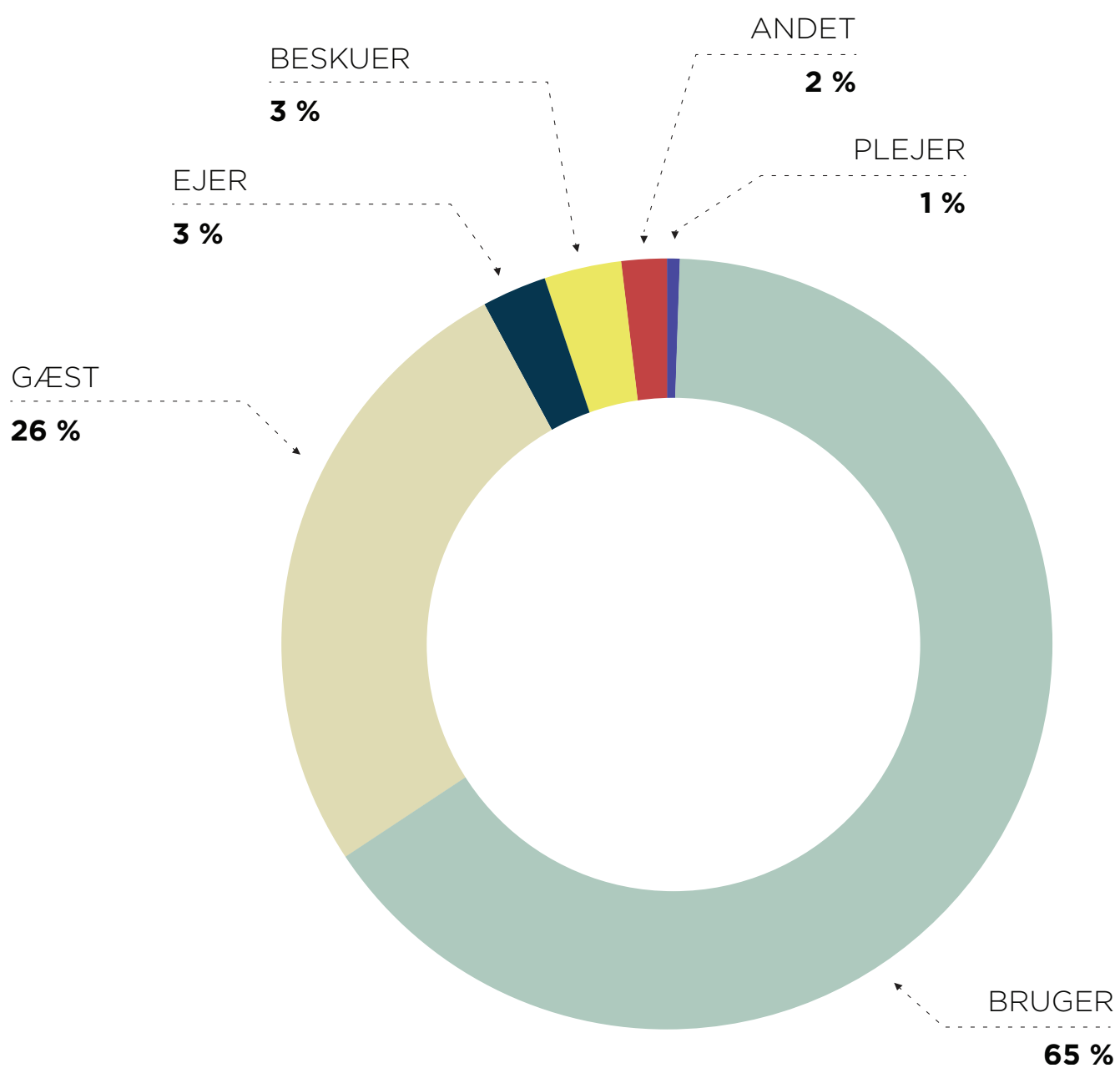
BILAG 7

Respondenternes kendskab til Københavns kommunes planer for området

BILAG 8

Respondenternes opfattelse af sig selv i forhold til området

GEMEINSCHAFT